

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE
„COȘNIȚA - COMUNITATE INTELIGENTĂ”
2025-2029**

Acest material a fost elaborat în cadrul proiectelor „EU4Moldova Rezilientă: Stat sigur, comunități puternice”, finanțat de Uniunea Europeană, și „LEADER pentru Moldova Rurală”, finanțat de USAID, și implementate de Solidarity Fund PL în Moldova. Parteneri strategici - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală LEADER în Republica Moldova.

Conținutul reflectat în document aparține autorilor și nu reflectă neapărat viziunea partenerilor menționați.

CUPRINS

I. INTRODUCERE	3
II. IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE ÎN DEZVOLTAREA STRATEGIEI	4
2.1. Implicarea comunității și a părților interesate	4
2.2. Construirea de parteneriate	4
2.3. Activități de informare și implicare a cetățenilor	5
2.4. Legături cu alte documente strategice	6
III. CARACTERISTICILE DE BAZĂ ALE COMUNEI COȘNIȚA	7
3.1. Descrierea comunei	7
3.2. Principalele provocări	12
3.3. Principalele avantaje și oportunități	13
3.4. Analiza SWOT	14
IV. LOGICA DE INTERVENȚIE	15
4.1 Viziunea comunei Coșnița prin prisma abordării "Sate Inteligente"	15
4.2 Obiectiv general	15
4.3 Obiective specifice și operaționale ca răspuns la SWOT	15
4.4. Schema strategiei/modelul de implementare vizualizat	20
4.5. Soluții inteligente: acțiuni, realizări și rezultate	26
V. MANAGEMENT ȘI MONITORIZARE	46
VI. MONITORIZARE ȘI EVALUARE	48

I. INTRODUCERE

Eforturile de dezvoltare rurală în Republica Moldova continuă în anul 2024-2025 inclusiv prin implementarea Proiectului Proiectului „EU4Moldova Reziliență: Stat sigur, comunități puternice” ce oferă oportunități de dezvoltare locală și soluții inovatoare.

Elaborarea prezentei strategii vine ca o necesitate de a colecta și de a sistematiza, într-un document oficial viziunea, aspirațiile, necesitățile, eforturile, bunele practici și ideile care justifică intenția comunei Coșnița de a parcurge un itinerar clar către o etapă nouă de dezvoltare. Procesul de elaborare a documentului s-a bazat pe o participare deschisă a reprezentanților administrației publice locale, a antreprenoriatului local și a celor din sectorul civic, incluzând mai multe etape de lucru. Activitățile au demarat cu identificarea nevoilor și provocărilor locale prin organizarea de consultări publice, ateliere interactive și aplicarea unor chestionare în rândul cetățenilor. Implicarea activă a celor 3 sectoare enumerate a fost o condiție de bază atât pentru colectarea ideilor din comunitate cât și pentru crearea viziunii strategice și prioritizarea soluțiilor inovatoare.

Componentele tehnice ale strategiei au fost elaborate în comun cu echipa de experți din cadrul Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală LEADER în cadrul unor întâlniri de lucru, în perioada noiembrie 2024-ianuarie 2025. Metodologic, documentul a fost inspirat din practica unor state europene, conceptul fiind unul cu o largă răspândire în comunitatea europeană.

Comuna Coșnița a ales să participe la proiectul dat din dorința de a depăși provocările cu care se confruntă comunitățile rurale din Moldova: exodul populației active, infrastructura insuficientă, accesul limitat la unele servicii publice și insuficiența unor oportunități economice diversificate. Prin implicarea în proiectul menționat, comuna Coșnița intenționează să devină un model de dezvoltare durabilă și inovatoare, valorificând resursele naturale, economice, culturale și umane locale și să-și sporească reziliența pe plan energetic în contextul actual local, regional și internațional.

Obiectivul principal al efortului pentru elaborarea prezentei strategii se referă la îmbunătățirea condițiilor de viață și de activitate pentru rezidenții comunei și pentru agenții economici, organizații și instituții, astfel încât toate domeniile să poată progresa într-un mod durabil și integrat.

În viziunea grupului de lucru, o comunitate inteligentă se bazează pe practici inovatoare care vin să răspundă necesităților populației sau organizațiilor, care tratează provocările într-un mod rațional, eficient și sustenabil. O comunitate inteligentă gestionează integrat problemele locale, asigură locuitorilor ei un mediu curat, prosper, sigur și confortabil, dispune și oferă servicii moderne, are o infrastructură adaptată și implică activ populația în diferite procese decizionale. Toate aceste deziderate țin de o perspectivă de lungă durată, cu import de tehnologii care vor combina progresul cu tradițiile și valorile locale.

Astfel, în strategia de sat inteligent a comunei Coșnița se conțin principalele obiective și propuneri de acțiuni pe termen mediu care ar impulsiona transformarea și modernizarea comunei, în baza necesităților și resurselor locale, cu o amplă implicare și consultare a populației rezidente.

II. IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE ÎN DEZVOLTAREA STRATEGIEI

2.1. Implicarea comunității și a părților interesate

Procesul de elaborare a Strategiei SMART Village pentru localitatea Coșnița a fost bazat pe o abordare participativă, implicând activ membrii comunității și alte părți interesate relevante. Un element central al acestui demers a fost formarea **Grupului de Inițiativă Locală (GIL)**, care a avut rolul de coordonare și facilitare a activităților strategice.

Grupul de Inițiativă Locală a fost înființat în urma unei ședințe organizatorice, în care au fost identificați liderii locali, reprezentanți ai autorităților publice, ai sectorului privat și ai organizațiilor non-guvernamentale.

GIL a fost compus din 17 persoane, inclusiv:

- Primarul, consilieri locali, funcționari publici și asistenți sociali, reprezentând autoritatea publică locală;
- Reprezentanți ai sectorului privat, cum ar fi antreprenori individuali, conducători de întreprinderi dar și administratorul Incubatorului de Afaceri din Raionul Dubăsari;
- Lideri din sectorul educațional și cultural, cum ar fi directorii liceului, Casei de cultură și grădinițelor;
- Membri ai comunității civile, administratori ai asociațiilor obștești locale și regionale, tineri și persoane din grupuri vulnerabile;
- Reprezentanți ai Grupului de Acțiune Locală „Inima Nistrului”, la care comuna Coșnița este parte.

Astfel în cadrul Atelierelor de lucru din perioada lunilor noiembrie - decembrie 2024, GIL a utilizat metode participative, cum ar fi ateliere de lucru, sondaje și consultări publice, pentru a evalua nevoile și prioritățile comunității. Prin aceste activități, s-au identificat provocările, oportunitățile și resursele relevante pentru dezvoltarea localității. Implicarea diversificată a asigurat reprezentativitatea nevoilor și intereselor tuturor grupurilor din comunitate.

2.2. Construirea de parteneriate

Procesul de dezvoltare a strategiei a beneficiat de sprijinul mai multor organizații partenere, care au oferit expertiză, resurse și sprijin tehnic. Printre partenerii cheie se numără:

- Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală LEADER (RNDRL): A oferit sprijin metodologic și acces la bune practici din alte localități;
- GAL „Inima Nistrului”: Colaborarea cu GAL a facilitat schimbul de experiență și coordonarea inițiativelor regionale;
- ONG-uri locale și regionale: Organizații precum AO „Asociația Originarilor din Coșnița și Pohreba” au contribuit la mobilizarea comunității și la furnizarea de date și resurse relevante;
- Instituții educaționale și culturale: Liceul teoretic ”Ion Creangă”, cele trei grădinițe din localitate și Casa de Cultură au susținut procesul prin expertiză asupra serviciului educațional și rolului său în comunitate, precum și organizând evenimente și activități comunitare;
- Organizațiile reprezentative ale sectorului privat precum Incubatorul de Afaceri din Raionul Dubăsari și Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigare Coșnița au contribuit la reflectarea opiniei antreprenorilor și agricultorilor comunei.

Aceste parteneriate au consolidat capacitatea comunității de a dezvolta o strategie realistă, integrată și sustenabilă.

2.3. Activități de informare și implicare a cetățenilor

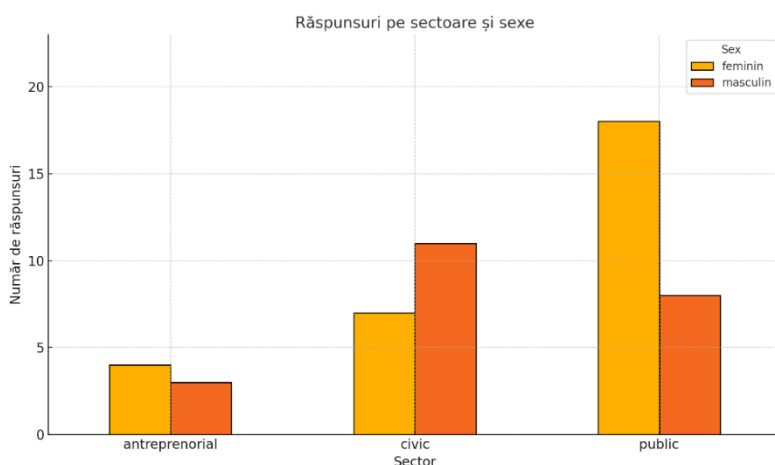
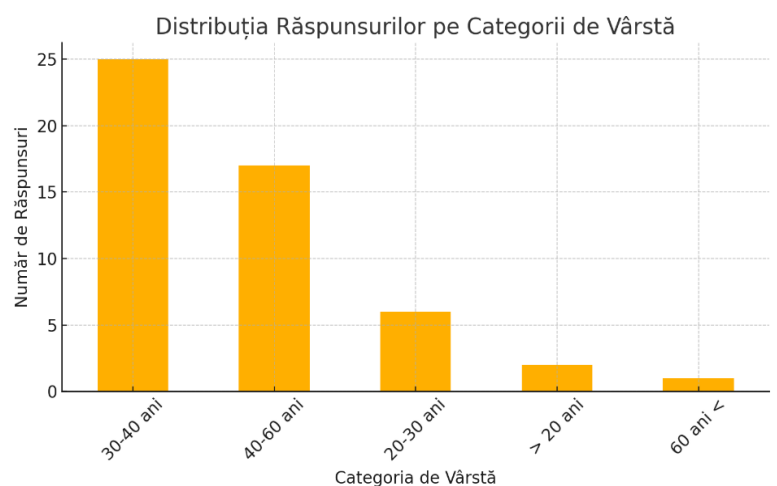
Pentru a asigura transparența și implicarea largă a comunității, procesul de pregătire a strategiei a inclus multiple activități de informare și diseminare. Principiile cheie ale acestor activități au fost transparența, accesibilitatea informațiilor și incluziunea.

Au fost utilizate diverse canale pentru a comunica progresul și a mobiliza cetățenii, printre care:

- Rețele sociale: Crearea unui grup pe Viber și utilizarea platformei Facebook pentru distribuirea informațiilor despre strategia SMART Village și invitarea cetățenilor să participe la consultări, precum și plasarea informațiilor de interes public pe pagina APL (<https://cosnita.md/2024/10/08/satele-inteligente-rezultatele-apelului-propunerilor-de-proiecte/>).
- Sondaje și chestionare: Acestea au fost distribuite atât în format fizic, cât și digital, pentru a colecta opiniile și sugestiile locuitorilor.
- Evenimente publice: Organizarea de ședințe comunitare și ateliere interactive, unde cetățenii au avut oportunitatea să contribuie activ cu idei și să dezbată prioritățile locale.
- Materiale informative: Publicarea unor broșuri și afișe care explică conceptul de SMART Village și importanța acestuia pentru dezvoltarea satului.
- Vizite de cunoaștere: Participarea la expoziția internațională "Smart Cities 2024" organizată în Barcelona, Spania.

Activitățile de informare și discuții cu publicul larg a ținut cont de implicarea unui număr cât mai relevant de locuitori, dar și a unui eșantion cât mai divers pe criterii de gen, vârstă, ocupație, asigurând astfel că majoritatea membrilor comunității au fost reprezentați și încurajați să participe. În plus, rezultatele consultărilor au fost prezentate public, subliniind angajamentul pentru o dezvoltare transparentă și colaborativă.

În procesul de colectare a opiniilor societății, au fost completate 52 de chestionare, cu o reprezentare diversă și extinsă:

Prin aceste metode, comunitatea locală a fost implicată nu doar ca beneficiar al strategiei, ci și ca un actor central în procesul de dezvoltare, contribuind la crearea unui document strategic care reflectă cu adevărat nevoile și aspirațiile sale.

2.4. Legături cu alte documente strategice

Strategia SMART Village pentru comuna Coșnița a fost elaborată în corespundere cu următoarele documente naționale și regionale de planificare pe termen lung:

[Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”](#) – Document strategic care stabilește direcțiile de dezvoltare durabilă a Republicii Moldova până în 2030, punând accent pe calitatea vieții cetățenilor, educație, infrastructură, sănătate și protecția mediului.

[Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030](#) – Conturează viziunea națională în contextul schimbărilor rapide din spațiul energetic geopolitic și promovează un echilibru între resursele interne, necesitățile urgente, obiectivele europene și obligațiile internaționale.

[Strategia de transformare digitală 2023-2030](#) – Se concentrează asupra promovării digitalizării serviciilor publice și promovarea accesului la tehnologii moderne în toate localitățile, inclusiv cele rurale.

[Programul național de adaptare la schimbările climatice până în anul 2030](#) – Vizează integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice și planificarea dezvoltării la toate nivelurile și sectoarele prioritare, pentru a asigura reziliența climatică pe termen mediu și lung a sistemelor economice, sociale și ecologice.

[Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2023-2030](#) – Urmărește dezvoltarea unui sector agroalimentar competitiv, centrat pe lanțurile valorice cu un potențial sporit, prietenos mediului și rezilient la schimbările climatice, care consolidează securitatea și siguranța alimentară și asigură bunăstarea și condiții de trai mai bune în mediul rural.

[Strategia de dezvoltare locală a Grupului de Acțiune Locală „Inima Nistrului” 2022-2028](#) – Document care se axează pe valorificarea potențialului local și al resurselor naturale, culturale și economice pentru a găsi soluții inovatoare la problemele de dezvoltare. Strategia se axează pe trei direcții: dezvoltarea și valorificarea turismului local, susținerea sectorului economic durabil și consolidarea infrastructurii și serviciilor de calitate pentru populație. Primăria comunei Coșnița în rând cu alte 4 primării vecine este membru fondator al GAL „Inima Nistrului”.

[Planul de dezvoltare Locală a comunei Coșnița 2020-2025](#) – elaborat de Primăria comunei Coșnița, în strânsă consultare cu Grupul Local de Inițiativă și cu asistența complexă primită din partea Proiectelor de asistență tehnică PNUD „Migrație și Dezvoltare Locală” și USAID „Comunitatea Mea”. Documentul a asigurat ghidarea activității Primarului, Consiliului Local, organizațiilor obștești și a mediului de afaceri în ceea ce ține organizarea prioritară a eforturilor de soluționare a problemelor majore cu care se confruntă localitatea și valorificarea oportunităților externe care pot influența pozitiv schimbările din comuna noastră.

III. CARACTERISTICILE DE BAZĂ ALE COMUNEI COȘNIȚA

3.1. Descrierea comunei

Comuna Coșnița, situată în raionul Dubăsari, pe malul stâng al râului Nistru, este formată din satele Coșnița și Pohrebea. Satul Coșnița a fost întemeiat în anul 1694, iar numele său provine de la cuvântul „coșniță”, care semnifică „paner” sau „coș împletit”. În 1772, localitatea avea 22 de gospodării și 17 bărbați capi de familie. Până în 1792, populația satului a crescut la 859 de locuitori, dar în 1795 a scăzut la 779. La începutul secolului al XIX-lea, satul a cunoscut o dezvoltare semnificativă, ajungând la 203 gospodării în 1820 și o populație de 1.765 de locuitori în 1850. La sfârșitul secolului XX, numărul locuitorilor a ajuns la 5.114.

Satul Pohrebea, parte a comunei Coșnița, a fost întemeiat în perioada secolelor XVII–XVIII, de refugiați din cnezatul Moldovei, în special din localitatea Pogrebeni, din raionul Orhei. Denumirea „Pohrebea” ar putea avea legătură cu originea primilor săi locuitori. Satul a fost recunoscut oficial în 1769, fiind fondat de un grup de oameni veniți din Pogrebeni. Comuna Coșnița se întinde pe o suprafață de 4.407,21 hectare, dintre care 3.247 hectare sunt destinate terenurilor agricole. Această localitate este un exemplu de continuitate istorică și adaptare la condițiile locale.

Comuna Coșnița, situată în raionul Dubăsari, Republica Moldova, este formată din satele Coșnița și Pohrebea, fiind localitatea de reședință a raionului. Poziționarea geografică strategică, pe malul râului Nistru, oferă acces la piețe regionale și la infrastructura de transport, fiind la doar 35 km de Chișinău (cel mai apropiat municipiu). Aceasta facilitează legături economice, sociale și turistice cu alte localități.

Aspecte demografice și sociale

Comuna avea, în 2020, o populație stabilă de 6.026 persoane, din care 53% sunt femei. Structura de vârstă evidențiază o proporție semnificativă a populației active (3.926 persoane), însă și un număr important de persoane în etate (1.543) și copii. Totodată, în comună locuiesc 272 persoane cu dizabilități, dintre care 41 cu dizabilități grave. Problemele sociale sunt accentuate de cei 97 de copii rămași în grija rudelor sau a bunicilor, deoarece ambii părinți sunt plecați la muncă peste hotare.

În comună funcționează 3 grădinițe, 1 liceu, 2 case de cultură și 3 biblioteci publice, care contribuie la viața social-culturală a locuitorilor. Centrul de Sănătate Coșnița asigură asistență medicală primară, iar pentru bătrânii vulnerabili există o cantină socială care oferă sprijin. Cu toate acestea, lipsa unui azil pentru bătrâni și a unui centru de sprijin pentru victimele violenței domestice sunt probleme nerezolvate. Proiectele sociale precum crearea unui centru pentru persoanele în etate și implicarea acestora în activități economice, precum croitorie sau ateliere meșteșugărești, reprezintă oportunități importante.

Aspecte economice

Economia locală este dominată de agricultură, cu terenuri irigate modern pe 2.400 ha, gestionate de gospodării țărănești și agenți economici. Printre exemple se numără SRL „Monsterax GSG”, care administrează peste 623 ha, SRL „Levabaciu”, cu 285 ha, SRL „BioAgroSelect” cu 267 ha, SRL „Gorgan” cu 191 ha, GȚ „Țigulea Sergiu” cu 168 ha și GȚ „Baca Ruslan” cu 143 ha. Alte activități includ comerțul, realizat de întreprinderi precum SRL „Vianca-com”, SRL „Brădar Top”, SRL „Alvisteh” și producția, exemplificată de fabrica de saltele „Salt-Confort” SRL și Crista Tricot SRL.

Comerțul reprezintă un alt domeniu dominant la nivel local și este realizat în 20 unități de comerț cu ridicata și amănuntul a produselor alimentare, de uz gospodăresc sau industriale. Locuitorii comunei beneficiază de diverse servicii prestate la nivel local: birou de traduceri, atelier de croitorie, proiectări topografie și arhitectura, servicii IT, servicii de contabilitate, servicii taxi, prelucrarea metalului, proiectări energia electrică, servicii notariale.

În 2013, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, în cadrul Programului „Stimularea Economică în Zonele Rurale” pe malul stâng al Nistrului a fost creat Incubatorul de afaceri din Raionul Dubăsari (IARD) cu o suprafață de 1026 m². Scopul incubatorului este crearea unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării și creșterii sectorului IMM, instruirii și servicii de consultanță și informare în afaceri, reprezentarea micului business în relație cu factorii de decizie și facilitarea accesului IMM-urilor la sursele de finanțare, etc.. În cadrul Incubatorului activează 23 întreprinderi-rezidenți.

Infrastructură și servicii

Comuna dispune de o rețea de drumuri cu o lungime totală de 45 km, dintre care doar 17 km sunt asfaltate. Starea infrastructurii rutiere este nesatisfăcătoare, multe drumuri necesită reparații capitale. Aproximativ 95% din gospodării sunt conectate la rețeaua de apeduct, însă doar 10% beneficiază de canalizare, ceea ce subliniază nevoia urgentă de investiții. Gestionarea deșeurilor rămâne o problemă majoră, deoarece localitatea nu dispune de un serviciu organizat de salubritate.

În ciuda acestor provocări, comuna Coșnița se remarcă prin inițiative sociale și economice, precum proiectele de sprijin pentru migranți și atragerea investițiilor în turism și agricultură, care contribuie la dezvoltarea sustenabilă a comunității.

Conform Planului de Dezvoltare Locală al comunei Coșnița (2020-2025), mai multe proiecte importante sunt în derulare sau planificate pentru a aborda nevoile comunității. Acestea acoperă diverse domenii precum infrastructura, serviciile sociale, economia locală și turismul.

Proiecte de infrastructură și servicii publice:

1. **Extinderea și modernizarea rețelei de canalizare.** Se urmărește construcția unei stații de epurare noi pentru cei circa 170 de entități conectate la rețeaua existentă și extinderea ulterioară a capacităților de deservire în întreaga comunitate.
2. **Extinderea rețelei de iluminat public,** deși marea majoritate a străzilor sunt acoperite de sistemul de iluminare nocturnă, se dorește o creștere a densității corpurilor de iluminat instalate dar și sporirea numărului de ore de funcționare a sistemului pe timp de noapte - acest fapt fiind limitat de posibilitățile rezervate ale bugetului local.
3. **Modernizarea și asfaltarea drumurilor locale,** care presupune reabilitarea drumurilor impracticabile din cartierele noi și extinderea drumurilor asfaltate de la 6,4 km (18%) la 40% din totalul drumurilor locale.
4. **Dezvoltarea serviciului de salubritate** - urmărește lichidarea gunoștii din imediata vecinătate a satului Coșnița, construcția unei platforme temporare de depozitare a deșeurilor menajere solide și modernizarea tehnică a întreprinderii municipale în scopul creșterii calității serviciului.
5. **Întreținerea spațiilor verzi,** presupune dotarea serviciului local de salubritate cu echipament și tehnică specială modernă pentru menținerea spațiilor publice în stare curată și îngrijită.
6. **Crearea serviciului veterinar,** lipsit cu desăvârșire în regiunea celor 4 sate din platoul Coșnița, dezvoltarea acestui serviciu reprezintă nu doar o necesitate ci și oportunitate de dezvoltare locală.

Proiecte sociale și educaționale:

1. **Reabilitarea liceului teoretic "Ion Creangă" conform conceptului "Școală Model".** Instituția școlară a fost admisă pentru finanțare de către Banca Mondială la un proiect de infrastructură complex care va schimba integral aspectul instituției dar și calitatea studiilor oferite de aceasta.
2. **Modernizarea grădinițelor** - se depun eforturi pentru amenajarea spațiilor educaționale și eficientizarea energetică a clădirilor pentru a acoperi nevoile crescânde ale populației.
3. **Organizarea diverselor activități publice** - un accent special se oferă angajării societății civile în activități social-culturale pentru a promova spiritul de apartenență la comunitate, sprijinul reciproc și relațiile de prietenie în rândul populației locale.

Proiecte culturale și de turism:

1. **Valorificarea potențialului turistic:** prin amenajarea taberei de odihnă „Prietenia” și promovarea insulelor de pe Nistru, dar și prin dezvoltarea agropensiunilor în satul Pohrebea și a activităților recreative, precum turismul cultural (ex. festivalul Hodina), pescuitul și valorificarea traseelor locale pentru ciclism și sport acvatic. Dezvoltarea unor servicii hoteliere noi în satul Pohrebea este la fel un domeniu de perseverență.
2. **Reabilitarea monumentelor arhitecturale și istorice,** prin restaurarea Bisericii Sf. Ierarh Alexei din s. Pohrebea și reabilitarea monumentului Eroilor căzuți în Marele Război pentru Apărarea Patriei din 1941-1945.

Proiecte economice și de sprijinire a diasporei și a migranților:

1. **Crearea unei platforme de informare pentru diasporă,** cum ar fi lansarea paginii online a Asociației băștinașilor pentru conectarea celor plecați cu problemele și proiectele locale. Asociația a fost creată în cadrul unui proiect implementat împreună cu MiDL, din sursele guvernului elvețian.
2. **Reabilitarea pieței agroalimentare din Coșnița** - Modernizarea infrastructurii pieței pentru a sprijini micii producători locali și a atrage comercianți și consumatori.
3. **Atrageri de investiții din remitențe** este o prioritate permanentă, ce presupune implicarea migranților în dezvoltarea afacerilor locale și sprijinirea proiectelor comunitare.

4. **Facilitarea deschiderii de noi locuri de muncă** prin atragerea de întreprinderi noi oferind spații și condiții avantajoase și competitive pentru desfășurarea afacerilor în cadrul comunei.

Aceste proiecte reflectă eforturile administrației publice locale de a îmbunătăți calitatea vieții în comună și de a valorifica oportunitățile economice, sociale și turistice.

Tabel 1: Cel mai apropiat oraș

Numele celui mai apropiat oraș	Populația orașului, locuitori	Distanța dintre sat și oraș
Vadul lui Vodă	5,8 mii	10 km
Grigoriopol	9,3 mii	16 km
Dubăsari	22,8 mii	17 km
Criuleni	8,4 mii	25 km
Chișinău	756.9 mii	30 km

Tabel 2: Statistici demografice cheie

Indicator	Valoare	Ultimul an	Comentarii	Sursa de informații			
Populație, persoane <i>Din care femei</i> <i>Bărbați</i>	5545 52% 48%	2014	-	Recensământ 2014 (date actualizate)			
Apartenența etnică predominantă <i>Moldoveni</i> <i>Ruși</i> <i>Ucraineni</i>	97,2% 0,9% 0,9%						
Vârsta medie <i>Bărbați</i> <i>Femei</i>	35,7 ani 38 ani						
Rata șomajului %	5%						
Numărul de gospodării <i>Case individuale</i> <i>Apartamente</i>	2166 total 1975 191						
Locuințe ocupate	1797 (84,4%)						
Structura de vârstă:							
Pondere populației cu vârste cuprinse între 0 și 15 ani	18,9%				2022	Date raportate la media pe raion	Datele BNS
Pondere populației cu vârste cuprinse între 16 și 56/61 ani	59,6%						
Pondere populației cu vârsta peste 57/62 ani	21,5%						

RESURSELE EXISTENTE:

1. Forță de muncă calificată:

- Experiență în agricultură (eco și convențională).
- Prezența multor persoane calificate în domeniul educație (școlară și preșcolară).

2. Specialiști în diverse domenii:

- Medicii și personalul de asistență socială.
- Antreprenori locali activi în agricultură, comerț și industrie.

3. Implicare comunitară:

- Sprijin din partea diasporei prin proiecte de finanțare și dezvoltare locală.
- Participare activă a locuitorilor la evenimente culturale și sociale.

4. Talente culturale:

- Organizarea de evenimente tradiționale, cum ar fi festivalul „Hodina”, care promovează valorile și tradițiile locale.
- Artiști și pictori locali.

Urmare a întâlnirilor de lucru cu grupul de inițiativă locală au fost determinate o serie de resurse importante și definitorii pentru comună, fiind încadrate în 4 categorii largi, după cum urmează:

Tabel 3: Principalele resurse ale comunei

Resurse naturale	Resurse umane și culturale
Râul Nistru Pădurea din apropiere (teritoriu administrativ al s. Pîrîta) Fâșia forestieră ”Rădi” Terenuri arabile 3200 ha Stânca la Pohrebea Malul r. Nistru (plajele, zonele de agrement) Izvorul la Pohrebea Bonitatea solului Pășuni 200 ha Livezi Insule pe râul Nistru 2	Liceul teoretic „Ion Creangă” Grădinițe (3) Școala de arte Casa de cultură din Coșnița Centrul cultural din Pohrebea Biblioteci (3) Parcul comunitar din s. Coșnița Tabăra de odihnă Prietenia Ansamblul folcloric ”Flori de Măr” Formația ”Integro” Ansamblul de dans ”Iasomia” Colectivul artistic de copii Boom Kids Centrul medicilor de familie Biserica Sf. Ier. Alexei. din Pohrebea Biserica Sf. Dumitru, din Coșnița Monumente istorice (4) Monument arhitectural - Biserica Sf. Ier. Alexei din Pohrebea Centrul comunitar sportiv Azil de bătrâni privat ”Casa Speranței”
Resurse instituționale și servicii	Resurse economice și infrastructură
Incubatorul de afaceri ÎM ”Servicii Comunal Locative Coșnița” Consiliul raional Dubăsari Serviciu asistență medicală urgentă Oficiul de documentare a populației al ASP Oficiul cadastral Filialele SA ”Red Nord” și SA ”Ialoveni Gaz” Sectorul de poliție Cabinete stomatologice 3	Turism: Case rurale (5) Unități de alimentație publică și restaurante (3) Agricultură: SRL-uri specializate (4) Gospodării țărănești (20) Fermă de porcine (1) Comerț: de produse alimentare (12);

<p>Centrul de bătrâni Casa Speranței Centrul de plasament temporar al copiilor Clubul sportiv comunitar 2 piețe agroalimentare Serviciul de pompieri Servicii de avocat Oficiul poștal Asociația utilizatorilor de apă pentru irigare</p>	<p>de produse de uz casnic (6) de materiale de construcții (3) Farmacii (2) Stații Peco (2) Producere: Confecționarea ciorapilor (1) Fabricarea saltelelor (1) Servicii: Bancare (2) Croitorie și reparația vestimentației (3) Notariale (2) Frizerie (2) Servicii contabilitate (1) Instruire conducere auto (1) Spălătorie auto (2) Reparație auto (1) Activități de team-building (1) Alte resurse de infrastructură: Rețea extinsă de irigare a terenurilor agricole Săli pentru ceremonii (2) Terenuri mari de fotbal (2) și mini-fotbal (1) Săli de sport (2)</p>
--	---

3.2. Principalele provocări

Principala provocare cu care se confruntă comuna Coșnița și care o deosebește de marea majoritate de localități rurale ale Republicii Moldova este cea cauzată de războiul de pe Nistru din 1992 și separarea teritoriului comunei de autoritățile neconstituționale de la Tiraspol. Din cauza conflictului transnistrean circa 1000 de hectare de teren aflate în hotarele administrative ale comunei nu sunt pe deplin valorificate iar pe căile principale de acces utilizate de locuitorii comunei sunt amplasate posturi de control vamal atât legale cât și clandestine, care în alte circumstanțe nu ar fi existat în această regiune.

Celelalte provocări ale comunității fie derivă din provocarea principală sau sunt specifice multor altor comunități similare din țară:

Provocări în mediul economic

- posibilități restrânse de acces la piețe externe și produse necompetitive;
- nivelul redus al investițiilor;
- puterea investițională scăzută a micilor întreprinzători;
- accesul limitat la resurse financiare și condițiile nefavorabile de creditare aplicate în sistemul financiar-bancar.

Provocări în domeniul public și infrastructură locală

- lipsa capacității instituționale locale de promovare a potențialului existent și de atragere a investițiilor private în dezvoltarea economică locală;
- calitatea nesatisfăcătoare a infrastructurii fizice, utilităților și a infrastructurii de afaceri;
- accesul îngreunat la unele terenuri agricole localizate după traseul Rîbnița-Tiraspol;
- lipsa unui sistem autorizat de gestiune a deșeurilor menajere solide;
- lipsa unui sistem autorizat de epurare a apelor reziduale;

Provocări din domeniul social

Insuficiența serviciilor medicale:

- Centrul medicilor de familie este suprasolicitat.
- Capacitățile serviciului de asistență socială sunt limitate.

Lipsa facilităților pentru tineri:

- Activitățile recreative destinate tinerilor sunt limitate.

3.3. Principalele avantaje și oportunități

Comuna Coșnița beneficiază de resurse naturale, economice și umane valoroase, iar amplasarea sa strategică externă i-ar putea da un avantaj semnificativ în ceea ce privește accesul la finanțări. Prin valorificarea avantajelor și oportunităților sale, comuna poate deveni un exemplu de dezvoltare sustenabilă în regiune.

PUNCTE FORTE:

Amplasarea geografică favorabilă

- **Poziția strategică:** Coșnița este situată la 30 km de Chișinău, capitala Republicii Moldova, oferind acces facil la piața regională, la infrastructura de transport (aeroport, căi ferate) și la piețele agroalimentare.
- **Acces la râul Nistru:** Malul râului oferă oportunități pentru turism, agroturism și pescuit, precum și pentru dezvoltarea unor activități economice pe baza resurselor naturale.

Resurse naturale și agricole

- **Fond funciar bogat:** Comuna dispune de 3.171,6 ha de terenuri agricole fertile, dintre care 2.400 ha sunt irigate printr-un sistem modernizat prin Programul Compact (finanțat de Guvernul SUA).
- **Bonitatea solului:** Solurile din zonă au o bonitate medie de 66 de puncte, fiind ideale pentru culturi diverse, livezi și vii.

Dezvoltarea economică locală

- **Există deja o bază economică ușor diversificată:**
 - Agricultură (ex. SRL „Monsterax GSG”, SRL „Levabaciu”).
 - Fermă modernă (ex. ferma de porcine BMO Group).
 - Comerț și industrie locală (ex. SRL „Vianca-com”, SRL „Salt-Confort”, SRL Crista Tricot).
- **Incubatorul de afaceri din Dubăsari:** Acest centru oferă spații pentru IMM-uri, instruirii și consultanță, stimulând antreprenoriatul local.
- **Produse agricole ecologice:** Existența terenurilor irigate și a cererii pentru produse eco creează oportunitatea de a dezvolta un brand local recunoscut.

Conectivitate regională: Coșnița este legată de rețelele de transport naționale (traseele internaționale M14 și M21, traseul regional R5), facilitând accesul la piețele externe.

Potențial turistic și cultural

- **Patrimoniu cultural:** Biserica Sf. Ier. Alexei din Pohrebea este o atracție care poate fi integrată în circuite turistice.
- **Natură și agrement:** Insulele de pe Nistru și tabăra „Prietenia” sunt resurse excelente pentru dezvoltarea turismului de weekend, pescuit și agroturism.
- **Resurse umane:** Susținerea talentelor locale în artă plastică, muzică, dans, sport și promovarea lor, pot atrage atât turiști (Festivalul „Hodina”), cât și finanțări.

3.4. Analiza SWOT

Tabelul 4. Analiza SWOT

Puncte Forte	Puncte Slabe
<ul style="list-style-type: none"> – Poziție strategică (aproape de Chișinău, râul Nistru). – Resurse naturale bogate (râul Nistru, pădure, terenuri fertile, irigare modernă). – Comunitate activă și implicată, parte din GAL „Inima Nistrului”. – Nivelul sporit de acoperire cu următoarele utilități esențiale: apeduct, energie electrică, gazificare, iluminare stradală. – Servicii accesibile de internet de bandă largă. – Infrastructură educațională dezvoltată (liceu, grădinițe, școală de arte). – Potențial turistic și cultural (Biserica Sf. Alexei, Tabăra ”Prietenia”, insule pe Nistru, festivaluri, monumente). – Disponibilitatea locală de servicii esențiale (documentarea populației, cadastru, notar, bancă, stații peco, poștă, furnizori de energie electrică și gaz, reparație auto și spălătorie, croitorie, frizerie). 	<ul style="list-style-type: none"> – Infrastructură rutieră insuficientă (circa 30% drumuri asfaltate). – Sistem limitat de canalizare (mai puțin de 7%) și lipsa gestionării eficiente a deșeurilor. – Buget local auster. – Acces limitat la terenurile de după traseul Rîbnița-Tiraspol. – Servicii medicale și sociale suprasolicitate. – Capacități și dotări limitate ale serviciilor publice locale. – Vizibilitate redusă a produselor și serviciilor locale.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> – Finanțări externe disponibile prin proiecte europene și parteneriate cu GAL. – Creșterea cererii pentru turism rural, ecologic și cultural. – Dezvoltarea energiei regenerabile și a soluțiilor digitale. – Disponibilitatea utilizării brandului regional ”Inima Nistrului” pentru produse și servicii locale. – Modernizarea infrastructurii (drumuri, canalizare, iluminat public, gestionarea deșeurilor). 	<ul style="list-style-type: none"> – Instabilitate politică și economică regională. – Zona de securitate sporită, limitând mobilitatea din cauza punctelor de control. – Riscuri naturale precum inundațiile sezoniere în lunca Nistrului. – Resurse financiare insuficiente pentru implementarea proiectelor. – Concurența cu alte regiuni pentru atragerea investițiilor.

IV. LOGICA DE INTERVENȚIE

4.1 Viziunea comunei Coșnița prin prisma abordării ”Sate Inteligente”

Comunitate independentă energetic, în care oamenii se simt în siguranță și protejați, amenajată frumos cu parcuri și locuri de distracție, alei pietonale pe malul râului Nistru, atracții turistice vizitate de mulți oameni, servicii moderne de gestionare și procesare a deșeurilor solide și apelor reziduale, cu parc industrial, centru IT și cluster agricol oferind locuri de muncă pentru fiecare, școală și grădinițe modernizate pe care copiii iubesc să le frecventeze, cu servicii de mobilitate publică accesibile, și diverse huburi sau ateliere pe interese facilitând interacțiunea între oameni și schimbul de cunoștințe dintre generații, cu afaceri de familie, întreprinderi mici și mijlocii locale active și servicii diversificate.

4.2 Obiectiv general

Creșterea calității vieții în Coșnița și Pohreba prin valorificarea durabilă a resurselor naturale, economice și culturale, adoptarea tehnologiilor inovatoare, modernizarea infrastructurii și consolidarea coeziunii comunitare pentru a deveni un model de sate inteligente în regiune.

4.3 Obiective specifice și operaționale ca răspuns la SWOT

Obiectivul specific 1: Valorificarea potențialului turistic și cultural pentru diversificarea economiei locale. Acest obiectiv urmărește creșterea atractivității zonei prin promovarea turismului ecologic și cultural, dezvoltarea infrastructurii turistice și organizarea de evenimente pentru a stimula economia locală.

Obiectivul operațional 1.1: Amenajarea și promovarea zonei riverane pentru activități turistice și recreative. Aceste regiuni pot fi valorificate prin amenajarea plajelor sau spațiilor pentru camping, pot fi instalate turnuri sau platforme observare al faunei etc. Pescuitul, caiac canoe, bărcile mici sau scuterele de apă sunt domenii care pot fi cu ușurință valorificate în apropierea satelor Coșnița și Pohreba. Amenajarea traseelor de ciclism și promovarea acestora prin materiale interactive și ghiduri turistice. Satul Pohreba poate fi utilizat ca punct de pornire pentru un traseu de ciclism off-road prin lunca Nistrului de 42 km.

Obiectivul operațional 1.2: Dezvoltarea domeniului HORECA, pensiunilor și caselor rurale în satele comunei. Satul Pohrebea posedă un potențial încă nevalorificat pentru domeniul de turism rural, fiind atractiv pentru dezvoltarea capacităților de cazare, serviciilor de alimentare și recreere. Modernizarea taberei de odihnă „Prietenia” pentru a atrage grupuri organizate de turiști. Centrul de odihnă pentru copii și tineret ”Prietenia” localizat în Coșnița are un potențial deosebit pentru dezvoltarea de servicii de recreere pentru tineri și copii care însă rămâne a fi valorificat la capacități mai înalte.

Obiectivul operațional 1.3: Restaurarea și promovarea Bisericii Sf. Alexei din Pohrebea ca punct de atracție culturală. Monumentul dat prezintă un interes special pentru turiști datorită arhitecturii sale unice și inconfundabile.

Obiectivul operațional 1.4: Organizarea de evenimente culturale pentru promovarea tradițiilor locale și atragerea vizitatorilor. Prin intermediul târgurilor tematice, festivalurilor, iarmarocelor, caravelor de sărbători, concertelor festive, expozițiilor culturale etc. comuna poate atrage atenția noilor investitori dar și potențialilor rezidenți noi.

Obiectivul specific 2: Digitalizarea serviciilor publice și optimizarea interacțiunii cu cetățenii. Acest obiectiv urmărește modernizarea administrației publice prin implementarea soluțiilor digitale care să îmbunătățească accesul cetățenilor la servicii și informații esențiale.

Obiectivul operațional 2.1: Dezvoltarea mijloacelor digitale de acces la servicii publice locale. Implicarea și consultarea locuitorilor în treburile publice poate fi intensificată prin valorificarea paginii www.cosnita.md ca platformă de acces la informații de interes public, servicii digitale, consultări publice, derulare online a ședințelor consiliului local. Aceasta poate spori transparența serviciilor publice și crește încrederea locuitorilor în autoritățile locale încurajând sprijinul reciproc. Pentru persoanele fără acces sau cu acces limitat la sursele de informare online ar putea fi elaborat un buletin informativ periodic pentru sensibilizarea acestora cu privire la procesele publice locale în derulare. Instalarea panourilor digitale informative în spațiile publice din comunitate ar servi pentru diseminarea informației de interes local inclusiv contribuia la promovarea publicității agenților economici locali.

Obiectivul operațional 2.2: Facilitarea interacțiunii cu diaspora. Băștinașii plecați peste hotare pot contribui la îmbunătățirea aspectului comunității și calității serviciilor publice prin expertiză profesională, dezvoltarea de noi afaceri dar și contribuție financiară la proiectele locale. Organizarea de evenimente dedicate diasporei va ajuta la stabilirea de relații noi cu băștinașii plecați.

Obiectivul operațional 2.3: Optimizarea operațională internă a serviciilor publice. Acest obiectiv urmărește dezvoltarea de soluții inteligente pentru eficiența operațională internă a serviciilor publice locale inclusiv prin implementarea unui sistem digital integrat pentru gestionarea petițiilor, cererilor pentru eliberarea actelor, plăților către administrația locală, implementarea infrastructurii pentru arhivare electronică a documentelor publice, pentru o mai bună gestionare și accesibilitate a datelor. Perfecționarea în domeniul IT a personalului angajat în instituțiile publice.

Obiectivul specific 3: Promovarea inițiativelor economice locale și crearea unui mediu favorabil pentru investiții și antreprenori. Acest obiectiv urmărește sprijinirea afacerilor locale prin stimulente economice, crearea unui mediu favorabil investițiilor și promovarea produselor locale pe piețele regionale.

Obiectivul operațional 3.1: Sprijinirea antreprenoriatului local și a agriculturii ”eco” prin soluții integrate. Susținerea prin parteneriate și proiecte pilot a introducerii unor procese și echipamente moderne în agricultură ca de exemplu plivitorul cu laser întru evitarea utilizării preparatelor chimice pentru cultivarea producției agricole. Favorizarea fiscală a dezvoltării afacerilor agricole și fermelor în regiune. Crearea unui centru local de sprijin pentru antreprenori, care să ofere consultanță și să faciliteze accesul la finanțare. În parteneriat cu Consiliul raional Dubăsari și Incubatorul de Afaceri este posibil de angajat și/sau la necesitate de instruit o persoană care în mod constant să acorde asistență metodologică întreprinderilor din teritoriu dar și antreprenorilor începători în lansarea și dezvoltarea afacerilor.

Obiectivul operațional 3.2: Implementarea de stimulente pentru agenții economici locali care creează locuri de muncă și contribuie la dezvoltarea economică locală. Autoritățile locale ar putea oferi scutiri de anumite taxe sau impozite sau ar putea oferi servicii la costuri favorizate, pentru întreprinderile care mențin niveluri înalte ale salariilor acordate personalului angajat, care angajează persoane cu dizabilități sau care sunt noi lansate.

Obiectivul operațional 3.3: Valorificarea poziției comunei și a brandului regional pentru dezvoltarea economică. Amplasarea apropiată față de mai multe orașe, disponibilitatea utilităților esențiale (apă, energie electrică, gaz, internet iar în perspectivă și a rețelei de canalizare) și existența unor suprafețe de teren prielnice pentru construcții industriale pot fi utilizate pentru atragerea unor întreprinderi mai mari și crearea de noi locuri de muncă. Datorită Grupului de Acțiune Locală la care comuna este parte, a fost înregistrată marca "Inima Nistrului" care fiind reprezentativă pentru regiunea dată poate fi cu ușurință utilizată de antreprenori pentru recunoaștere geografică și promovarea propriilor produse.

Obiectivul operațional 3.4: Favorizarea utilizării incubatorului de afaceri (IARD) de către IMM-uri locale. Actualmente aproximativ jumătate din rezidenții IARD sunt sedii juridice ale companiilor care prestează servicii în afara comunei. Dezvoltând și promovând instrumente de sprijin antreprenorial precum "Fondul Revolving" pentru întreprinderile locale capacitățile incubatorului de afaceri ar putea deveni mai atractive pentru întreprinzătorii locali începători, contribuind astfel la creșterea economică locală.

Obiectivul specific 4: Crearea unui mediu educațional prielnic pentru formarea forței de muncă calificate. Acest obiectiv urmărește adaptarea sistemului educațional la cerințele pieței muncii prin dezvoltarea de programe extracurriculare în domeniul tehnologiilor emergente și susținerea educației preșcolare.

Obiectivul operațional 4.1: Dezvoltarea educației orientate spre cerințele pieței muncii și tehnologii emergente. Curricula educațională este lentă în adaptarea la cerințele pieței de muncă, ultima însă este în deplină metamorfoză reieșind din procesele tehnologice și sociale schimbătoare. Pentru a oferi mai multe șanse de angajare în câmpul muncii tinerilor absolvenți ai liceului din localitate, comunitatea școlară locală poate stabili legături de parteneriat și promova în rândul tinerilor facultățile unor instituții universitare sau tehnice care predau domenii în corespundere cu cererile actuale și prognozate pe piața muncii. Pe exemplul taberei de vară organizate anterior cu suportul fundației engleze de caritate HOPE4, se pot dota și organiza tabere de vară, clase speciale sau activități extracurriculare în domeniul IT, roboticii și artei digitale, pentru pregătirea mai bună a tinerilor la era digitală și sporind competitivitatea profesională de viitor a acestora. În acest sens se poate miza pe utilizarea resurselor Liceului teoretic "Ion Creangă" și ale Școlii de Arte.

Obiectivul operațional 4.2: Crearea unui mediu comunitar prietenos pentru familii (family friendly community). Creșterea atractivității comunei pentru reședința familiilor tinere prin modernizarea și sporirea calității serviciului public de educație preșcolară. Reparația curentă regulată și modernizarea grădinițelor, amenajarea potrivită a terenurilor de joacă, asigurarea alimentației calitative și angajarea cadrelor înalt calificate reprezintă factorii principali pentru asigurarea unui nivel înalt al serviciului educațional care în cele din urmă reprezintă unul din elementele decisive în determinarea reședinței familiilor nou formate. Asigurarea unui mediu prielnic pentru întemeierea familiilor este cheia pentru păstrarea trendului demografic pozitiv. Susținerea organizării de excursii tematice pentru tineri și copii în scopul îmbogățirii cunoștințelor, stimularea creativității și dezvoltarea abilităților sociale. Într-o societate competitivă pentru a fi mai atractivă rezidenților săi, o comunitate are nevoie să ofere condiții speciale sau inedite. În acest sens pe de o parte copiilor și tinerilor excursiile la muzee, teatre, familiarizarea cu diverse tipuri de afaceri, campinguri etc. sunt experiențe care îmbogățesc viziunea asupra lumii iar pentru părinți acestea sunt motive pentru a alege să prețuiască mai mult locul de reședință.

Obiectivul specific 5: Dezvoltarea infrastructurii locale pentru a asigura accesul echitabil la servicii publice moderne și eficiente. Acest obiectiv urmărește îmbunătățirea infrastructurii rutiere și a serviciilor publice pentru a asigura un acces echitabil la resurse și servicii moderne.

Obiectivul operațional 5.1: Reparația și extinderea drumurilor locale cu suprafață rigidă pentru a asigura mobilitatea și conectivitatea în comună.

Obiectivul operațional 5.2: Modernizarea serviciilor de salubritate și întreținere a spațiilor verzi și îngrijirea atât a intravilanului localităților cât și a zonei estivale din lunca Nistrului. Întreprinderea municipală necesită autospeciale de colectare a deșeurilor, autoturn, mini-buldoexcavator dotat cu lamă, coș și burghiu de cioate, mașini pentru măturarea, spălarea, dezapezirea străzilor și trotuarelor, echipament de aspirare a frunzelor etc..

Obiectivul operațional 5.3: Extinderea perioadei de funcționare a sistemului de iluminat public. Mai multe persoane din Coșnița și Pohrebea lucrează în ture de noapte la diferite întreprinderi locale cât și din afara comunei, iluminarea străzilor pe timp de noapte la ore târzii este importantă pentru siguranța deplasării acestora. Costurile sporite la energia electrică și bugetul local auster pentru moment impune necesitatea limitării perioadei de funcționare a iluminării nocturne. Acest obiectiv operațional poate fi obținut prin adoptarea unor soluții inteligente de iluminare și/sau prin dezvoltarea propriilor capacități de generare/stocare a energiei electrice.

Obiectivul operațional 5.4: Implementarea unor soluții privind captarea și evacuarea apelor pluviale în zonele afectate de acestea. Importanța acestui obiectiv este asociată mai mult satului Coșnița reieșind din relieful relativ plat al comunității care în timpul averselor de ploaie torențială cauzează probleme considerabile pentru deplasarea pe drumuri, apele pluviale inundând uneori și gospodăriile casnice. Primăria a elaborat un proiect tehnic pentru soluționarea problemei date însă implementarea acestuia necesită surse financiare considerabile de care bugetul local nu dispune.

Obiectivul operațional 5.5: Modernizarea serviciului public de alimentare cu apă potabilă inclusiv prin adoptarea unor tehnologii optimizate de colectare a datelor privind consumul individual de apă. Timpul necesar pentru colectarea datelor de consum de pe apometrele gospodăriilor casnice poate fi redus considerabil prin înlocuirea apometrelor tradiționale cu unele inteligente care permit citirea datelor la distanță. Această intervenție însă necesită și amenajări noi ale căminelor de vizitare pentru asigurarea durabilității de funcționare a apometrelor. În aceeași ordine de idei, dotarea întreprinderii municipale cu echipament de detecție a scurgerilor sau racordărilor ilegale la rețeaua de apeduct va ajuta la diminuarea pierderilor de apă. Adoptarea tehnologiilor de tip "SCADA" pentru monitorizarea sondelor arteziene ar permite detectarea avariilor sau dereglărilor de aprovizionare și ulterior intervenția promptă pentru soluționarea acestora.

Obiectivul specific 6: Protecția mediului și dezvoltarea sustenabilă prin gestionarea eficientă a resurselor și adoptarea soluțiilor verzi. Acest obiectiv urmărește implementarea unor soluții ecologice și gestionarea eficientă a resurselor pentru protejarea mediului și reducerea impactului negativ asupra acestuia.

Obiectivul operațional 6.1: Crearea serviciului public de canalizare și epurare a apelor reziduale. Pentru început se propune construcția unei stații de epurare pentru apele reziduale generate de un număr limitat de gospodării (în mare parte apartamente) și instituții care deja sunt conectate la rețeaua de canalizare existentă, deservită de stația neautorizată privată veche. În acest sens primăria comunei deja a identificat terenul necesar și a elaborat documentația tehnică necesară. Stația de epurare proiectată este de tip modular și va permite extinderea capacităților sale pe măsura extinderii rețelei de canalizare. Rețeaua de canalizare existentă ce duce până aproape de terenul viitoarei stații de epurare, este funcțională și în stare satisfăcătoare.

Obiectivul operațional 6.2: Crearea sistemului autorizat de gestionare a deșeurilor menajere solide. Lipsa accesului la terenurile proprii amplasate după traseul Rîbnița-Tiraspol și apropierea la restul terenurilor de râul Nistru nu permite dezvoltarea unei platforme autorizate de deșeuri menajere pentru comuna Coșnița. Acest obiectiv poate fi realizat doar utilizând platforme din alte regiuni sau dezvoltând una în parteneriat cu localitățile vecine. Adicional însă, în satul Coșnița este posibil de amenajat o platformă pentru colectarea deșeurilor speciale (mobilă, electrocasnice, anvelope, sticlă, plastic, etc.). În acest sens există determinat un teren și a fost deja elaborată documentația tehnică necesară, urmând a fi identificate surse financiare pentru implementare. Implementarea obiectivului dat necesită și acțiuni de sensibilizare a populației cu privire la reciclare și compostare. Paralel este necesar de sporit capacitățile tehnice și funcționale ale Întreprinderii Municipale responsabile de acest serviciu.

Obiectivul operațional 6.3: Implementarea soluțiilor de prevenire a inundațiilor. Consolidarea digului de protecție al râului Nistru și dezvoltarea unor tehnici eficiente de informare a populației poate contribui la diminuarea impactului negativ al inundațiilor precum și evitarea acestora.

Obiectivul operațional 6.4: Dezvoltarea și protecția patrimoniului natural local. Amenajarea de parcuri și plantarea anuală de arbori pentru crearea de spații verzi și reducerea impactului negativ asupra mediului. Acest obiectiv reprezintă o continuare a acțiunilor deja întreprinse la nivel local precum plantarea a 2 ha de plop și sălcii pe malul Nistrului, plantarea a circa 5 ha de stejari în satul Pohreba, crearea parcului comunitar din Coșnița etc.. Experiența de colaborare cu diverse organizații necomerciale precum AO ”Împădurim Moldova” și parteneri de dezvoltare precum UNDP dar și implicarea largă a societății civile, au demonstrat capacitatea locală de a implementa activități de înverzire dar și angajamentul comunității în a contribui la protecția mediului ambiant. Amenajarea izvorului din satul Pohreba. Localizat în centrul satului, izvorul din Pohreba este în stare insalubră și greu accesibil pentru vizitatori. Odată reabilitat acesta poate deveni un punct de atracție locală. Acest obiectiv va asigura totodată ocrotirea unui ecosistem autentic și unic pentru comuna Coșnița.

Obiectivul specific 7: Sporirea rezilienței energetice a comunității. Acest obiectiv urmărește dezvoltarea și implementarea unor soluții de energie regenerabilă pentru a reduce dependența de sursele tradiționale de energie și a asigura o alimentare sustenabilă.

Obiectivul operațional 7.1: Dezvoltarea comunităților energetice și sistemelor de energie regenerabilă. Implementarea obiectivului dat va asigura diminuarea costurilor suportate pentru achiziționarea energiei electrice, generând economii financiare esențiale care vor putea fi îndreptate în alte scopuri comunitare.

Obiectivul operațional 7.2: Optimizarea consumului de energie de serviciile publice. Sporirea eficienței energetice a clădirilor publice va contribui la asigurarea durabilității infrastructurii publice și respectiv serviciilor prestate populației. La momentul actual doar Grădinița de copii nr. 2 din s. Coșnița are pereții clădirii anvelopați termic. Alte 7 clădiri ale serviciilor din subordinea primăriei nu sunt eficiente energetic. Primăria dispune de proiect tehnic pentru lucrările de eficientizare energetică a sediului Grădiniței nr.1. Promovarea utilizării echipamentului modern și eficient energetic în activitatea serviciilor publice. Eficiența consumului energetic poate fi mărită și prin utilizarea echipamentelor de clasă superioară (certificată A+, etc). Prin acest obiectiv se propune înlocuirea treptată a echipamentelor vechi cu cele mai eficiente energetic. Implementarea unor sisteme inteligente de iluminat stradal nocturn va răspunde nevoilor de siguranță, eficiență energetică și sustenabilitate prin utilizarea tehnologiei LED pentru lămpi stradale, implementarea senzorilor de prezență și mișcare, controlul intensității luminoase, sisteme de ajustare a luminii în funcție de condițiile de vreme, cum ar fi ploaia, ceata sau ninsoarea, pentru a asigura o vizibilitate optimă.

Obiectivul operațional 7.3: Instalarea de generatoare. Obiectivul dat presupune organizarea asigurarea continuității activității grădinițelor de copii și a instituției primăriei în caz de pană de curent prin utilizarea generatoarelor electrice pe baza combustibilului lichid.

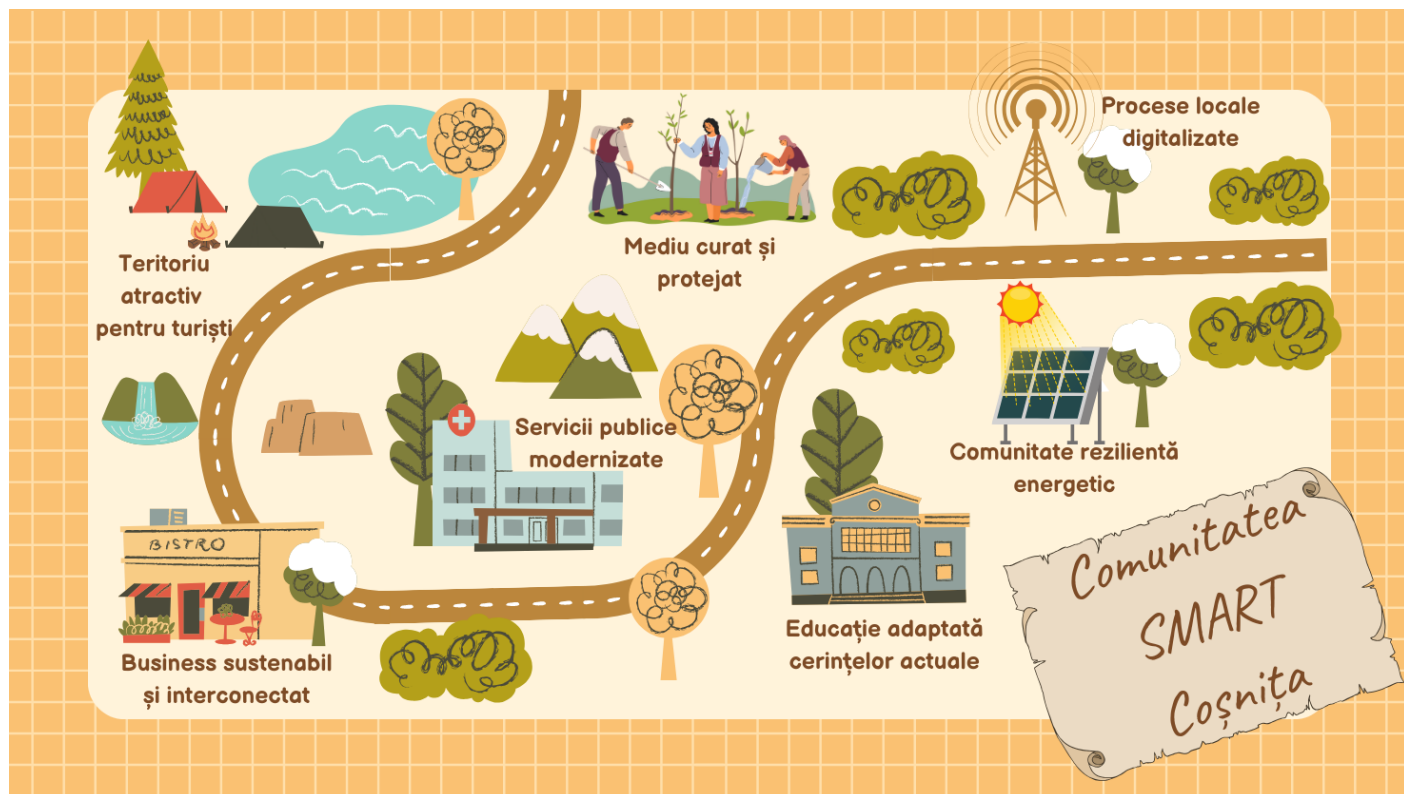
Obiectivul specific 8: Siguranță și ordine publică. Acest obiectiv urmărește crearea unui mediu mai sigur prin modernizarea infrastructurii de securitate și implementarea unor sisteme eficiente de monitorizare și intervenție rapidă.

Obiectivul operațional 8.1: Modernizarea postului de pompieri regional. Serviciul de pompieri din subordinea Consiliului raional Dubăsari, localizat în s. Coșnița este slab dotat și nu are statut oficial de ”Post de pompieri”, însă dispune de toate premisele pentru a-l obține. În acest sens este necesară promovarea necesității date către autoritățile centrale în scopul sporirii siguranței anti-incendiar locale.

Obiectivul operațional 8.2: Adoptarea tehnologiilor moderne pentru securitatea comunitară. Instalarea unui sistem modern de camere de supraveghere în zonele publice și la punctele de acces în comună. Necesitatea acestui sistem de supraveghere se impune reieșind din localizarea comunei în zona de securitate sporită a țării cât și pentru prevenirea contravențiilor la nivel de comunitate, sporind calitatea vieții și siguranța locuitorilor. Crearea unui centru local de monitorizare și intervenție rapidă în colaborare cu serviciile de ordine

publică. Sectorul de poliție din centrul satului Coșnița poate fi dotat și amenajat ca centru de monitorizare pentru rețeaua de camere de supraveghere. În baza unui parteneriat cu inspectoratul de Poliție și a unor regulamente stricte de utilizare a sistemului de monitorizare, funcționarea acestuia va garanta intervenția promptă a serviciilor de resort în cazul unor incidente cât și protecția datelor cu caracter personal conform legislației în vigoare.

4.4. Schema strategiei/modelul de implementare vizualizat

Tabelul 5. Stabilirea obiectivelor ca răspuns la SWOT

Obiective specifice	Obiective operaționale	Răspuns la: Provocări și amenințări	Utilizarea: puncte forte și oportunități
1: Valorificarea potențialului turistic și cultural pentru diversificarea economiei locale.	1.1: Amenajarea și promovarea zonei riverane pentru activități turistice și recreative.	Zona de securitate sporită care limitează accesul și dezvoltarea infrastructurii Posibile calamități naturale care pot afecta infrastructura și activitățile de pe Nistru.	Poziționarea geografică favorabilă și potențialul turistic al râului Nistru pentru sporturi de apă și ecoturism. Potențialul râului Nistru pentru activități de sporturi acvatic, în special pescuit și caiac. Traseele de ciclism pot atrage turiști pe termen lung, iar satul Pohrebea poate fi un punct de pornire important.
	1.2: Dezvoltarea domeniului HORECA, pensiunilor și caselor rurale în satele comunei.	Lipsa infrastructurii suficiente (drumuri neasfaltate și canalizare slabă). Tabăra „Prietenia” nu este suficient de cunoscută și poate necesita modernizare pentru a atrage turiști.	Potențialul satului Pohrebea pentru turism rural și creșterea cererii pentru turism ecologic.
	1.3: Restaurarea și promovarea Bisericii Sf. Alexei din Pohrebea	Necesitatea resurselor financiare pentru restaurare și promovare.	Biserica Sf. Alexei are o arhitectură unică și un interes cultural deosebit, atrăgând turiști și vizitatori.
	1.4: Organizarea de evenimente culturale	Colaborare insuficientă cu agenții economici locali pentru organizarea și promovarea evenimentelor.	Potențialul de a implica instituțiile publice locale în organizarea activităților culturale.

2: Digitalizarea serviciilor publice și extinderea accesului la tehnologii moderne pentru cetățeni.	2.1: Dezvoltarea mijloacelor digitale de acces la servicii publice locale.	Lipsa unui sistem digital integrat și a unui canal de comunicare eficient între cetățeni și autorități. Buget limitat pentru achiziționarea și implementarea panourilor digitale. Acces limitat la surse de informare online pentru o parte dintre locuitori.	Panourile digitale pot spori transparența și informațiile publice, atrăgând noi vizitatori și investitori. Buletinele informative pot ajuta la integrarea locuitorilor în procesul decizional și la creșterea participării civice.
	2.2: Facilitarea interacțiunii cu diaspora.	Accesul limitat la tehnologie și informații pentru o parte dintre locuitori.	Diaspora poate contribui financiar și profesional la dezvoltarea comunității, susținând proiecte și inițiative locale.
	2.3: Optimizarea operațională internă a serviciilor publice.	Lipsa unui sistem digital integrat pentru gestionarea petițiilor, cererilor și plăților.	Servicii accesibile de internet de bandă largă.
3: Promovarea inițiativelor economice locale și crearea unui mediu favorabil pentru investiții și antreprenori.	3.1: Sprijinirea antreprenoriatului local și a agriculturii "eco" prin soluții integrate.	Costuri mari pentru implementarea și promovarea agriculturii ecologice.	Creșterea cererii pentru produse ecologice și atragerea fondurilor externe pentru susținerea fermelor locale.
	3.2: Implementarea de stimulente pentru agenții economici locali.	Lipsa unei infrastructuri de sprijin pentru antreprenori și acces limitat la finanțare. Posibile incertitudini politice care pot afecta stabilitatea regiunii.	Incubatorul de afaceri poate acorda asistență metodologică

	3.3: Valorificarea poziției comunei și a brandului regional pentru dezvoltarea economică.	Concurența din alte regiuni mai dezvoltate poate reduce atractivitatea zonei. Lipsa unei platforme eficiente pentru promovarea produselor locale.	Brandul regional poate sprijini produsele locale, consolidând economia locală și extinzând piețele de desfacere.
	3.4: Favorizarea utilizării incubatorului de afaceri.	Instabilitate politică și economică regională	Finanțări externe disponibile prin proiecte
4: Crearea unui mediu educațional prielnic pentru formarea forței de muncă calificate.	4.1: Dezvoltarea educației orientate spre cerințele pieței muncii și tehnologiilor emergente.	Acces limitat la programe educaționale de calitate în domeniul tehnologiilor emergente. Lipsa resurselor pentru implementarea programelor în domeniul tehnologiilor emergente.	Colaborarea cu instituții și experți pentru a crea programe educaționale adaptate cerințelor pieței muncii. Implementarea de programe educaționale inovative poate atrage tineri talentați și poate stimula dezvoltarea forței de muncă calificate.
	4.2: Crearea unui mediu comunitar prietenos pentru familii (family friendly community).	Condiții limitate în educația preșcolară din localitate. Limitări financiare pentru organizarea de excursii educaționale.	Modernizarea serviciilor educaționale preșcolare poate atrage familii tinere și sprijini dezvoltarea locală.
5: Dezvoltarea infrastructurii locale pentru a asigura accesul echitabil la servicii publice moderne și eficiente.	5.1:Reparația și extinderea drumurilor locale cu suprafață rigidă.	Drumuri neasfaltate și neîntreținute care limitează mobilitatea.	Îmbunătățirea infrastructurii rutiere poate facilita dezvoltarea turismului și conectivitatea zonei.
	5.2:Modernizarea serviciilor de salubritate și întreținere a spațiilor verzi.	Servicii de salubritate insuficiente și lipsa infrastructurii de întreținere a spațiilor verzi.	Modernizarea serviciilor de salubritate și întreținere poate contribui la un mediu mai curat și atractiv pentru turiști și locuitori.
	5.3:Extinderea perioadei de funcționare a sistemului de iluminat public.	Infrastructura existentă de iluminat public nu este eficientă energetic și necesită modernizare.	Implementarea iluminatului LED poate reduce costurile energetice și crește siguranța publică.

	5.4:Implementarea unor soluții privind captarea și evacuarea apelor pluviale în zonele afectate de acestea.	Lipsa unui sistem adecvat de gestionare a apei potabile și uzate.	Investițiile în infrastructura de apă potabilă și uzată vor îmbunătăți condițiile de trai și vor atrage investitori.
	5.5:Modernizarea serviciului public de alimentare cu apă potabilă	Căminele de vizitare sunt nepotrivite, apometrele vechi, ÎM nu dispune de echipament special pentru reparare și verificare, nu există sistem optimizat de înregistrare și prelucrare a datelor privind consumul de apă.	Toate fântânile arteziene au fost dotate cu instalații fotovoltaice pentru reducerea costurilor de energie electrică.
6: Protecția mediului și dezvoltarea sustenabilă prin gestionarea eficientă a resurselor și adoptarea soluțiilor verzi.	6.1: Crearea serviciului public de canalizare epurare a apelor reziduale.	Stația de epurare nu este autorizat și nu este domeniu public. Numărul redus de gospodării conectate la rețeaua de canalizare (mai puțin de 7%)	Existența proiectului tehnic, a rețelelor inițiale și a spațiului necesar pentru construcția stației de epurare.
	6.2:Crearea sistemului autorizat de gestionare a deșeurilor menajere solide.	Limitări teritoriale pentru amplasarea platformei de depozitare a DMS. Lipsa unui sistem de reciclare și educarea insuficientă a populației în privința reciclării.	Identificarea unei soluții în parteneriat cu alte APL-uri poate atrage mai multe resurse financiare externe. Implementarea unui sistem de reciclare ar reduce poluarea și ar contribui la creșterea conștientizării ecologice.
	6.3:Implementarea soluțiilor de prevenire a inundațiilor.	Pe unele sectoare din lunca râului Nistru digul poate fi afectat în cazul unor fluxuri de apă prea mari pe râu.	Consolidarea digului de protecție în parteneriat cu Agenția Apele Moldovei poate duce la diminuarea riscului unor inundații.

	6.4: Dezvoltarea și protecția patrimoniului natural local.	Lipsa surselor financiare. Procesul lent și costisitor în obținerea avizelor de defrișare. Izvorul din Pohrebea este în stare insalubră și greu accesibil pentru vizitatori.	Tendința angajării autorităților centrale în promovarea acțiunilor de protecție a mediului poate oferi noi instrumente de finanțare. Odată reabilitat, izvorul din Pohrebea poate deveni un punct de atracție a turiștilor.
7: Sporirea rezilienței energetice a comunității.	7.1: Dezvoltarea comunităților energetice și sistemelor de energie regenerabilă.	Costurile inițiale de construcție sunt ridicate. Capacități limitate de racordare a instalațiilor noi.	Disponibilitatea instrumentelor de finanțare exterioară. Perioada scurtă de recuperare a investiției.
	7.2: Optimizarea consumului de energie de serviciile publice.	Costurile inițiale de construcție sunt ridicate. Elaborarea documentației necesare necesită timp și costuri adiționale. Perioada lungă de recuperare a investiției. Reticența factorilor de decizie și a opiniei publice privind înlocuirea echipamentului funcțional. Costuri sporite pentru echipament raportate la economiile financiare. Risc sporit de defectare a rețelei de iluminare stradală din cauza condițiilor meteo nefavorabile.	Durabilitatea investiției. Costuri relativ mici pentru unele intervenții. Posibilitatea modernizării treptate, în etape. Îmbunătățirea iluminatului stradal oferă un confort sporit locuitorilor și poate contribui la creșterea nivelului de securitate comunitară.
	7.3: Instalarea de generatoare electrice.	Costurile pentru implementare ridicate	Finanțările externe pentru eficiență energetică pot reduce costurile de implementare
8: Siguranță și ordine publică	8.1: Modernizarea postului de pompieri regional.	Serviciul de pompieri nu este integral oficializat și e insuficient de dotat.	Existența infrastructurii de bază și oamenilor calificați va reduce costurile de modernizare.

	8.2: Adoptarea tehnologiilor moderne pentru securitatea comunitară.	Serviciul poate fi respins de comunitate. Costurile inițiale sunt sporite. Costurile inițiale sunt sporite. Ar putea fi înregistrate cazuri de utilizare abuzivă sau neregulamentară a informației disponibile.	Inițiativa este susținută de serviciile publice responsabile de menținerea ordinii publice. Existența spațiului necesar pentru amplasarea centrului – la sediul sectorului de poliție.
--	---	--	--

4.5. Soluții inteligente: acțiuni, realizări și rezultate

Tabelul 6. Logica de intervenție: obiective, activități, rezultate și realizări așteptate

Obiective operaționale	Activități planificate	Rezultate și realizări așteptate
Obiectivul specific 1: Valorificarea potențialului turistic și cultural pentru diversificarea economiei locale.		
1.1: Amenajarea și promovarea zonei riverane pentru activități turistice și recreative.	Amenajarea unei plaje Instalarea unui punct de observare a faunei pe insula din Pohrebea Amenajarea și marcarea integrală a traseului de ciclism, crearea unui ghid interactiv al traseului. Deschiderea unui punct de închiriere a bărcilor și caiac canoe. Dezvoltarea infrastructurii pentru pescuit, caiac canoe, bărci mici.	Creșterea numărului de turiști. Îmbunătățirea infrastructurii pentru turism activ și ecologic. Crearea de noi locuri de muncă sezoniere.
1.2: Dezvoltarea domeniului HORECA, pensiunilor și caselor rurale în satele comunei.	Deschiderea unui hotel Identificarea investitorilor pentru modernizarea taberei „Prietenia”. Modernizarea taberei ”Prietenia” Deschiderea a cel puțin 2 case rurale noi	Creșterea capacității de cazare locală. Diversificarea opțiunilor de servicii de alimentație și recreere. Crearea de locuri de muncă în domeniul ospitalității. Sporirea atractivității turistice pentru familii și grupuri organizate. Dezvoltarea economiei locale prin venituri din turism.

1.3: Restaurarea și promovarea Bisericii Sf. Alexei din Pohrebea	<p>Acțiuni de crowdfunding</p> <p>Lucrări de restaurare a Bisericii Sf. Ier. Alexei</p> <p>Crearea unui material de promovare: broșuri, tururi virtuale, ghiduri.</p> <p>Organizarea tururilor ghidate.</p>	<p>Creșterea numărului de turiști interesați de patrimoniul cultural.</p> <p>Protejarea patrimoniului cultural și istoric.</p> <p>Sporirea notorietății monumentului la nivel regional.</p>
1.4: Organizarea de evenimente culturale	<p>Determinarea și obținerea mijloacelor necesare</p> <p>Organizarea târgului de crăciun, iarmarocului de toamnă</p> <p>Elaborarea stemei locale</p> <p>Concertele dedicate zilelor sărbătorilor tradiționale</p> <p>Suținerea organizării anuale a festivalului "Hodina"</p> <p>Implicarea artiștilor locali în spectacole și expoziții.</p>	<p>Creșterea participării comunității și atragerea vizitatorilor.</p> <p>Stimularea economică prin evenimente și vânzarea de produse locale.</p> <p>Consolidarea identității culturale a regiunii.</p>
Obiectivul specific 2: Digitalizarea serviciilor publice și optimizarea interacțiunii cu cetățenii.		
2.1: Dezvoltarea mijloacelor digitale de acces la servicii publice locale.	<p>Procurarea și punerea în funcțiune a echipamentului pentru difuzarea online a ședințelor consiliului local.</p> <p>Integrarea de noi opțiuni în pagina www.cosnita.md</p> <p>Angajarea unei persoane responsabile de comunicare. Elaborarea, tiparul și diseminarea a câte 500 exemplare a buletinului informativ periodic local.</p> <p>Adoptarea de primărie a unei platforme de CRM (Customer Relationship Management)</p> <p>Achiziția și punerea în funcțiune a cel puțin 2 panouri digitale informative.</p>	<p>Creșterea accesibilității informațiilor publice.</p> <p>Îmbunătățirea interacțiunii dintre cetățeni și autorități.</p> <p>Sporirea transparenței în administrația publică.</p>
2.2: Facilitarea interacțiunii cu diaspora.	<p>Organizarea anuală a "Zilei Diasporei"</p> <p>Organizarea de tabere de vară destinate copiilor băștinașilor reveniți</p> <p>Menționarea "ambasadorilor" comunei</p> <p>Implementarea proiectelor comune cu "Asociația Originarilor din Coșnița și Pohrebea"</p>	<p>Stabilirea unui parteneriat activ între diasporă și comunitate.</p> <p>Implicarea diasporei în proiectele locale.</p> <p>Sporirea posibilităților de participare la proiecte cu finanțare externă.</p>
2.3: Optimizarea operațională internă a serviciilor publice.	<p>Adoptarea de primărie și instituțiile subordonate a unei soluții integrate pentru colaborare și management de fișiere și a unui sistem de arhivare digitală (ECM)</p> <p>Instruirea angajaților în domeniul utilizării acestor sisteme.</p>	<p>Reducerea timpului de procesare a cererilor.</p> <p>Creșterea eficienței administrației locale.</p> <p>Acces rapid la date și informații publice.</p>
Obiectivul specific 3: Promovarea inițiativelor economice locale și crearea unui mediu favorabil pentru investiții și antreprenori.		

<p>3.1: Sprijinirea antreprenoriatului local și a agriculturii "eco" prin soluții integrate.</p>	<p>Angajarea și instruirea unui consultant specializat în sprijinirea antreprenorilor locali, în colaborare cu Consiliul Raional Dubăsari și Incubatorul de Afaceri. Extinderea rețelei de irigare în sectoarele cadastrale 3818107 și 3818108. Organizarea de parteneriate public-private pentru implementarea unor proiecte pilot, cum ar fi utilizarea plivitorului cu laser pentru reducerea utilizării preparatelor chimice. Facilitarea deschiderii serviciului veterinar local</p>	<p>Acces sporit la resurse și cunoștințe pentru antreprenorii locali, facilitând dezvoltarea sustenabilă. Reducerea utilizării substanțelor chimice în agricultură și promovarea practicilor ecologice. Creșterea numărului de afaceri locale și a locurilor de muncă în sectorul agricol. Consolidarea poziției comunei ca centru al agriculturii ecologice și inovative</p>
<p>3.2: Implementarea de stimulente pentru agenții economici locali.</p>	<p>Elaborarea și aprobarea de Consiliul local a regulilor de scutire fiscală pentru antreprenori Crearea în colaborare cu GAL a unui program local de subvenții pentru sprijinirea firmelor nou înființate în primii ani de activitate. Aprecierii și menționarea anuală a principalilor contribuabili și noilor antreprenori</p>	<p>Creșterea numărului de locuri de muncă disponibile pentru locuitorii comunei. Îmbunătățirea condițiilor de muncă și a nivelului de trai al angajaților. Stimularea investițiilor locale și a creșterii economice sustenabile.</p>
<p>3.3: Valorificarea poziției comunei și a brandului regional pentru dezvoltarea economică.</p>	<p>Valorificarea a cel puțin 1 ha de teren pentru construcții nefolosite din proprietatea UAT Coșnița în scopul atragerii de investiții și lansării de noi afaceri locale. Adoptarea brandului "Inima Nistrului" la serviciile și bunurile produse local.</p>	<p>Consolidarea economiei locale prin diversificarea activităților economice. Dezvoltarea unui brand regional puternic, care să susțină economia locală pe termen lung. Creșterea vizibilității regiunii ca destinație atractivă pentru afaceri.</p>
<p>3.4: Favorizarea utilizării incubatorului de afaceri.</p>	<p>Dublarea "fondului revolving" pentru afacerile noi lansate în cadrul IARD Elaborarea și adaptarea regulilor de stimulare fiscală a rezidenților IARD</p>	<p>Creșterea numărului de IMM-uri locale care utilizează incubatorul de afaceri. Sporirea capacităților antreprenoriale locale și crearea de noi locuri de muncă. Dezvoltarea unei economii locale mai reziliente și competitive.</p>
<p>Obiectivul specific 4: Crearea unui mediu educațional prielnic pentru formarea forței de muncă calificate.</p>		

4.1: Dezvoltarea educației orientate spre cerințele pieței muncii și tehnologii emergente.	Deschiderea unei clase de arte digitale Organizarea activității extracurriculare săptămânale în domeniul IT Identificarea mijloacelor necesare și dotarea liceului cu echipamente moderne și resurse tehnologice pentru formarea practică a elevilor.	Creșterea interesului elevilor pentru cariere în domenii tehnologice și inovative. Creșterea competitivității și ratei de angajabilitate a tinerilor. Sporirea calificării profesionale în domenii emergente. Crearea unui sistem educațional conectat la cerințele pieței muncii.
4.2: Crearea unui mediu comunitar prietenos pentru familii (family friendly community).	Extinderea terenului de joacă la grădinița nr. 2 și amenajarea acestora la toate trei grădinițe. Modernizarea constantă a grupelor din cadrul grădinițelor. Alocarea anuală a surselor financiare pentru organizarea cel puțin la 2 excursii copiilor din comunitate. Organizarea anuală a grupelor de copii și vizitarea afacerilor locale. Asigurarea unui program alimentar calitativ în grădinițe și recrutarea personalului calificat.	Creșterea atractivității comunei pentru familiile tinere. Îmbunătățirea calității vieții și a nivelului educației preșcolare. Stimularea unei dezvoltări demografice pozitive în comunitate.
Obiectivul specific 5: Dezvoltarea infrastructurii locale pentru a asigura accesul echitabil la servicii publice moderne și eficiente.		
5.1:Reparația și extinderea drumurilor locale cu suprafață rigidă.	Finalizarea asfaltării străzii Coșnița conform proiectului inițiat în anul 2018. Extinderea adițională a drumurilor cu suprafață rigidă cu cel puțin 2 km. Realizarea lucrărilor de întreținere periodică a drumurilor noi construite. Monitorizarea constantă a calității lucrărilor de reparație.	Îmbunătățirea mobilității locuitorilor. Creșterea siguranței traficului rutier. Creșterea atractivității economice a regiunii.
5.2:Modernizarea serviciilor de salubritate și întreținere a spațiilor verzi.	Achiziționarea și dotarea întreprinderii municipale cu autospeciale de colectare a deșeurilor, autoturn, mini-buldoexcavator dotat cu lamă, coș și burghiu de cioate, mașini pentru măturarea, spălarea, dezăpezirea străzilor și trotuarelor, echipament de aspirare a frunzelor. Organizarea procesului de salubritate a zonei estivale a râului Nistru.	Reducerea poluării și îmbunătățirea aspectului localității. Creșterea calității vieții locuitorilor. Dezvoltarea unui mediu urban sustenabil.

5.3:Extinderea perioadei de funcționare a sistemului de iluminat public.	Adoptarea tehnologiilor de stocare a energiei electrice pentru 12 NLC-uri ale sistemului de iluminat stradal.	Creșterea siguranței locuitorilor pe timpul nopții. Reducerea costurilor operaționale pe termen lung. Dezvoltarea durabilă a infrastructurii locale.
5.4:Implementarea unor soluții privind captarea și evacuarea apelor pluviale în zonele afectate de acestea.	Implementarea proiectului tehnic elaborat pentru Coșnița privind canalizarea pluvială în zonele predispușe la inundații. Sensibilizarea populației privind gestionarea apelor pluviale.	Reducerea riscurilor de inundații și a pagubelor aferente. Îmbunătățirea accesului și siguranței în zonele afectate. Creșterea calității vieții în comunitate.
5.5:Modernizarea serviciului public de alimentare cu apă potabilă	Introducerea unui sistem SCADA pentru monitorizarea resurselor de apă. Achiziționarea și instalarea apometrelor inteligente. Modernizarea căminelor de vizitare pentru asigurarea durabilității. Introducerea sistemului de înregistrare de la distanță a datelor apometrelor. Dotarea întreprinderii municipale cu echipament pentru identificarea scurgerilor și conectărilor clandestine la rețeaua publică de apeduct.	Reducerea pierderilor de apă și îmbunătățirea eficienței rețelei. Optimizarea timpului și a costurilor pentru colectarea datelor. Creșterea transparenței în facturarea consumului de apă.
Obiectivul specific 6: Protecția mediului și dezvoltarea sustenabilă prin gestionarea eficientă a resurselor și adoptarea soluțiilor verzi.		
6.1: Crearea serviciului public de canalizare epurare a apelor reziduale.	Construcția unei stații de epurare noi Achiziționarea unei autospeciale pentru eliminarea apelor reziduale Extinderea treptată a rețelei de canalizare. Organizarea de campanii de sensibilizare privind importanța canalizării.	Reducerea poluării apelor subterane și de suprafață. Îmbunătățirea condițiilor sanitare locale. Creșterea nivelului de trai al populației.
6.2:Crearea sistemului autorizat de gestionare a deșeurilor menajere solide.	Amenajarea unei platforme locale pentru colectarea deșeurilor speciale. Dotarea întreprinderii municipale cu autospecială pentru colectarea și transportarea deșeurilor. Dezvoltarea parteneriatelor pentru crearea/utilizarea platformelor regionale de deșeuri. Realizarea campaniilor de încurajare a reciclării și compostării.	Protejarea mediului înconjurător. Reducerea cantităților de deșeuri neautorizate. Creșterea ratelor de reciclare.
6.3:Implementarea soluțiilor de prevenire a inundațiilor.	Consolidarea digului de protecție al râului Nistru. Dezvoltarea unui sistem de avertizare rapidă în caz de inundații.	Reducerea impactului negativ al inundațiilor. Creșterea siguranței comunității. Protecția bunurilor și a infrastructurii locale.

6.4: Dezvoltarea și protecția patrimoniului natural local.	Reabilitarea dendrologică a străzii Prietenia din s. Coșnița Plantarea fâșiilor de protecție a drumului spre ferma de porcine. Reabilitarea izvorului din satul Pohrebea. Amenajarea a cel puțin 2 parcuri/terenuri pentru recreere. Organizarea unor evenimente de educație ecologică.	Crearea de spații verzi atractive și sustenabile. Conservarea ecosistemelor locale. Implicarea comunității în protejarea mediului.
Obiectivul specific 7: Sporirea rezilienței energetice a comunității.		
7.1: Dezvoltarea comunităților energetice și sistemelor de energie regenerabilă.	Crearea a cel puțin unei comunități energetice Crearea sistemelor fotovoltaice de generare a energiei electrice cu capacitatea minimă de 190 kW și înregistrarea în calitate de prosumator Organizarea de instruirii pentru personalul tehnic responsabil cu întreținerea și operarea echipamentelor.	Reducerea cu 40%-60% a costurilor pentru energia electrică a clădirilor publice și infrastructurii esențiale. Asigurarea unui nivel mai ridicat de independență energetică pentru comuna Coșnița. Economii financiare redirecționate către alte proiecte comunitare, precum educația, sănătatea sau modernizarea infrastructurii locale. Reducerea emisiilor de carbon prin utilizarea surselor regenerabile de energie. Creșterea gradului de conștientizare în comunitate privind beneficiile energiei verzi.
7.2: Optimizarea consumului de energie de serviciile publice.	Implementarea proiectului tehnic existent pentru Grădinița nr. 1 din s. Coșnița. Efectuarea auditului energetic pentru clădirile publice neeficientizate energetic. Înlocuirea echipamentelor vechi cu aparatură de clasă energetică superioară (A++, A+++). Implementarea iluminatului stradal inteligent prin montarea lămpilor LED pe toate arterele principale, instalarea senzorilor de mișcare și prezență și crearea unui sistem automatizat de ajustare a intensității luminii în funcție de condițiile meteo.	Reducerea cu până la 30%-40% a consumului de energie electrică la nivelul serviciilor publice. Creșterea durabilității infrastructurii publice. Reducerea costurilor de întreținere pe termen lung. Îmbunătățirea confortului și a vizibilității nocturne.

7.3: Instalarea de generatoare electrice	Proiectarea și instalarea generatoarelor electrice la sediile celor 3 grădinițe și sediul primăriei. Instruirea personalului pentru operarea și întreținerea generatoarelor.	Asigurarea continuității serviciilor publice esențiale în caz de pene de curent, sporind astfel eficiența administrativă și livrarea serviciilor către cetățeni. Reducerea impactului negativ al întreruperilor de curent asupra activităților educaționale și celor administrative din instituțiile publice. Asigurarea securității și fiabilității infrastructurii comunității. Reducerea costurilor de reparație și pierderilor de eficiență energetică datorită întreținerii regulate și corecte a echipamentelor. Creșterea gradului de pregătire a personalului în gestionarea situațiilor de urgență, prin implementarea unor soluții moderne și eficiente de alimentare cu energie electrică.
Obiectivul specific 8: Siguranță și ordine publică.		
8.1: Modernizarea postului de pompieri regional.	Elaborarea unui demers către autoritățile centrale privind necesitatea acordării statutului oficial de „Post de pompieri”. Organizarea întâlnirilor cu decidenți politici din administrația centrală. Achiziționarea de echipamente moderne, inclusiv autospeciale pentru stingerea incendiilor. Instruirea personalului pentru utilizarea echipamentelor și noile protocoale. Reabilitarea sediului postului de pompieri.	Creșterea capacității de intervenție în caz de incendii. Reducerea timpului de răspuns la incidente. Creșterea siguranței anti-incendiară pentru locuitori.
8.2: Adoptarea tehnologiilor moderne pentru securitatea comunitară.	Instalarea unui sistem de supraveghere video pe străzile principale și la intrările în localități. Crearea unui centru de monitorizare prin dotarea sectorului de poliție din Coșnița cu echipamente IT pentru supraveghere și formarea unui personal calificat pentru operarea sistemului. Stabilirea unui protocol cu Inspectoratul de Poliție pentru intervenții rapide. Crearea unor reglementări stricte privind utilizarea datelor colectate.	Prevenirea și reducerea contravențiilor și incidentelor publice. Sporirea siguranței în comunitate. Creșterea încrederii populației în serviciile de ordine publică.

Tabel 7. Indicatori de produs și rezultat

Obiectiv Specific /Activitate	Indicatori de produs (măsurabili)	Indicatori de rezultat (impact)
Obiectivul specific 1: Valorificarea potențialului turistic și cultural pentru diversificarea economiei locale.		
1.1: Amenajarea și promovarea zonei riverane pentru activități turistice și recreative.	1 plajă amenajată, 1 punct de observare a faunei accesibil, 5 km trasee funcționale, 1 punct de închiriere a bărcilor activ	Creștere vizitatori cu 30%, 10 locuri de muncă noi
1.2: Dezvoltarea domeniului HORECA, pensiunilor și caselor rurale în satele comunei.	1 tabără de vară modernizată, 2 case rurale noi deschise, 1 hotel deschis	Cazări turistice +50%
1.3: Restaurarea și promovarea Bisericii Sf. Alexei din Pohrebea	1 biserică restaurată	1.500 vizitatori/an
1.4: Organizarea de evenimente culturale	3 activități culturale/an, 3 expoziții	5.000 participanți pe durata strategiei
Obiectivul specific 2: Digitalizarea serviciilor publice și optimizarea interacțiunii cu cetățenii.		
2.1: Dezvoltarea mijloacelor digitale de acces la servicii publice locale.	1 platformă digitală, 5 servicii digitalizate	60% locuitori accesează online
2.2: Facilitarea interacțiunii cu diaspora.	1 portal online, 2 evenimente/an	Cel puțin 200 membri diaspora implicați
2.3: Optimizarea operațională internă a serviciilor publice.	1 sistem gestionare a documentelor, 12 angajați IT instruiți	Timp procesare redus cu 50%
Obiectivul specific 3: Promovarea inițiativelor economice locale și crearea unui mediu favorabil pentru investiții și antreprenori.		
3.1: Sprijinirea antreprenoriatului local și a agriculturii "eco" prin soluții integrate.	Rețeaua de irigare extinsă în sectoarele cadastrale 3818107 și 3818108, serviciu veterinar funcțional, un consultant în domeniul afacerilor angajat	+25% IMM-uri deschise și funcționale, +15% producție agricolă realizată, 25% costuri reduse pentru accesarea serviciului de veterinar
3.2: Implementarea de stimulente pentru agenții economici locali.	Cel puțin 1 facilitate reglementată și pusă în aplicare, cel puțin 10 companii beneficiare de suport local, 1 eveniment/an dedicat antreprenorilor	50 locuri muncă noi
3.3: Valorificarea poziției comunei și a brandului regional pentru dezvoltarea economică.	1 companie locală nouă cu minim 30 noi locuri de muncă funcțională, 10 produse marcate	+20% vânzări locale
3.4: Favorizarea utilizării incubatorului de afaceri.	+25% companii locale incubate	Cel puțin 12 locuri de muncă nou create

Obiectivul specific 4: Crearea unui mediu educațional prielnic pentru formarea forței de muncă calificate.		
4.1: Dezvoltarea educației orientate spre cerințele pieței muncii și tehnologii emergente.	1 clasă de arte digitală, 1 club extrașcolar în IT, 200 elevi/an	+40% interes STEM
4.2: Crearea unui mediu comunitar prietenos pentru familii (family friendly community).	3 grădinițe modernizate, 3 parcuri	90% satisfacție părinți
Obiectivul specific 5: Dezvoltarea infrastructurii locale pentru a asigura accesul echitabil la servicii publice moderne și eficiente.		
5.1:Reparația și extinderea drumurilor locale cu suprafață rigidă.	Str. Coșnița asfaltată integral, 2 km de drum reabilitate adițional, lucrări de terasare a drumurilor cel puțin 2 ori pe an	-30% accidente și plângeri
5.2:Modernizarea serviciilor de salubritate și întreținere a spațiilor verzi.	1 platformă pentru depozitarea deșeurilor speciale, 1 autospecială pentru colectarea deșeurilor menajere, 1 autotur, 90% gospodării dotate cu pubele	80% rată colectare deșeuri
5.3:Extinderea perioadei de funcționare a sistemului de iluminat public.	Perioada de funcționare extinsă cu 3 ore	+30% satisfacție locuitori -25% contravenții pe timp de noapte
5.4:Implementarea unor soluții privind captarea și evacuarea apelor pluviale în zonele afectate de acestea.	1 sistemă de evacuare a apelor pluviale construită	+20% satisfacție locuitori
5.5:Modernizarea serviciului public de alimentare cu apă potabilă	Sistem SCADA aplicat la toate fântânile arteziene	-20% pierderi de apă
Obiectivul specific 6: Protecția mediului și dezvoltarea sustenabilă prin gestionarea eficientă a resurselor și adoptarea soluțiilor verzi.		
6.1: Crearea serviciului public de canalizare epurare a apelor reziduale.	1 stație de epurare funcțională	la etapa I cel puțin 150 gospodării conectate
6.2:Crearea sistemului autorizat de gestionare a deșeurilor menajere solide.	1 platformă funcțională, 2 campanii/an	30% grad reciclare
6.3:Implementarea soluțiilor de prevenire a inundațiilor.	Un sistem de avertizare comunitară funcțional	Timpul de reacție la evenimente meteo extreme redus cu minimum 50% Cel puțin 80% dintre gospodăriile din zonele de risc informate eficient în caz de pericol iminent
6.4: Dezvoltarea și protecția patrimoniului natural local.	Cel puțin 500 arbori plantați și îngrijiți	Creșterea suprafeței de spațiu verde cu minimum 1 ha în intravilanul comunei Creșterea cu 30% a participării comunității în acțiuni de mediu (plantări, curățenie, sensibilizare)

Obiectivul specific 7: Sporirea rezilienței energetice a comunității.		
7.1: Dezvoltarea comunităților energetice și sistemelor de energie regenerabilă.	1 comunitate energetică înființată, cel puțin 2 clădiri publice eficiente energetic, 1 stație generatoare fotovoltaică de cel puțin 190kW funcțională	-20% costuri energie
7.2: Optimizarea consumului de energie de serviciile publice.	200 lămpi LED	-30% consum energie
7.3: Instalarea de generatoare electrice	Grădinița 1 și 2 dotate cu generatoare	0 întreruperi de activitate din cauza lipsei de energie electrică în rețea
Obiectivul specific 8: Siguranță și ordine publică.		
8.1: Modernizarea postului de pompieri regional.	1 post dotat, 1 autospecială nouă în aplicare	-40% timp intervenție
8.2: Adoptarea tehnologiilor moderne pentru securitatea comunitară.	Cel puțin 20 camere video instalate, 1 centru monitorizare funcțional	-25% incidente înregistrate

Tabelul 8. Planificarea acțiunilor

Acțiuni planificate sau întreprinse	Cronologie	Capacitatea umană necesară	Capacitatea tehnică necesară	Resurse financiare necesare MDL	Sursa potențială de finanțare, donator
Obiectiv operațional 1.1: Amenajarea și promovarea zonei riverane pentru activități turistice și recreative					
Amenajarea unei plaje	2025-2028	Arhitecți/ingineri peisagiști/proiectanți și constructori. Muncitori pentru nivelarea și amenajarea terenului. Supraveghetori pentru activitățile de plajă.	Utilaje de nivelare și compactare a terenului. Echipamente pentru colectarea și curățarea nisipului. Mobilier de plajă (șezlonguri, umbrele). Post de salvamari	5000000	Organizații donatoare externe, Fondul ecologic, FDR, Programul "Satul European", ONDRL, Bugetul local

Instalarea unui punct de observare a faunei pe insula din Pohrebea	2025-2027	Proiectanți și constructori. Biologi sau specialiști în fauna locală pentru ghidare. Meșteri lemnari.	Materiale de construcție (lemn, metal). Binocluri și echipamente de observare.	100000	Bugetul local, Organizații donatoare externe, Fondul ecologic
Amenajarea și marcarea traseului de ciclism, crearea unui ghid interactiv	2025-2026	Cartografi și designeri de trasee. Muncitori pentru montarea marcajelor.	Vopsea și semne de orientare. Aplicație digitală pentru ghid interactiv.	100000	Bugetul local, Organizații donatoare externe, Fondul ecologic, GAL
Deschiderea unui punct de închiriere a bărcilor și caiac-canoe	2025-2027	Administratori și personal pentru gestionarea echipamentelor.	Spațiu de depozitare. Terminale de achitare. Bărți, caiace și veste de salvare. Sistem de rezervare și plată.	500000	Organizații donatoare externe, ODA, GAL, AIPA, Investiții private
Dezvoltarea infrastructurii pentru pescuit și sporturi nautice	2025-2027	Ingineri și instructori.	Platforme flotante. Echipamente pentru închiriere. Spațiu de depozitare	500000	Organizații donatoare externe, ODA, GAL, AIPA, Investiții private
Obiectiv operațional 1.2: Dezvoltarea HORECA, pensiunilor și caselor rurale					
Deschiderea unui hotel	2025-2026	Investitori, arhitecți, constructori, personal administrativ și de curățenie.	Proiect de construcție. Teren pentru construcție. Echipamente pentru dotarea hotelului.	2000000	Organizații donatoare externe, ODA, GAL, AIPA
Modernizarea taberei „Prietenia”	2025-2029	Investitori, arhitecți, constructori, personal administrativ și de curățenie.	Materiale de construcție, mobilier, echipamente sportive.	8000000	Organizații donatoare externe, ONDRL, Programul ”Satul European”, ODA, GAL, AIPA, Consiliul raional, Bugetul local
Deschiderea a 2 case rurale noi	2025-2027	Locuitori ai comunei dispuși să inițieze propria casă rurală Formatori	Materiale de construcție. Mobilier și echipamente.	500000	Investiții private, ODA, GAL, AIPA,
Obiectiv operațional 1.3: Restaurarea și promovarea Bisericii Sf. Alexei					
Acțiuni de crowdfunding	2025-2029	Specialiști în marketing și fundraising.	Platforme digitale pentru colectarea donațiilor.	10000	Comunitatea religioasă din s. Pohrebea, Secția Cultură a Consiliului raional, Primăria, Ministerul culturii
Lucrări de restaurare	2025-2029	Restauratori de patrimoniu, constructori, arhitecți.	Proiect de restaurare Acte permise	35000000	Organizații donatoare externe, ONDRL, Programul ”Satul

			Materiale specifice restaurării.		European”, Ministerul Culturii, Consiliul raional, Bugetul local, donații private
Promovare și tururi ghidate	2025-2027	Designeri grafici, ghizi turistici.	Echipamente pentru tururi virtuale.	50000	Afacerile locale, Ministerul Culturii, Consiliul raional, Bugetul local
Obiectiv operațional 1.4: Organizarea de evenimente culturale					
Organizarea evenimentelor	Anual	Coordonatori de evenimente, artiști, voluntari.	Scene, sisteme de sunet, lumini, căsuțe din lemn mobile pentru târguri	1000000	Afacerile locale, Ministerul Culturii, Consiliul raional, Bugetul local, GAL, Organizații donatoare externe, Programul Satul European, ODA, ONDRL, AIPA
Obiectiv operațional 2.1: Dezvoltarea mijloacelor digitale					
Dotarea cu echipamente digitale	2025-2028	IT-iști pentru configurare.	Soft-uri, echipament IT, panouri digitale.	500000	Bugetul local, Organizații donatoare externe, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, GAL, Întreprinderi IT
Obiectiv operațional 2.2: Facilitarea interacțiunii cu diaspora					
Zilele Diasporei și taberele de vară	Anual	Organizatori, animatori.	Spații de desfășurare, materiale pentru activități.	Până la 100000	Bugetul local, Organizații donatoare externe, AOCP
Obiectiv operațional 2.3: Optimizarea operațională					
Soluții digitale integrate	2025-2028	Traineri pentru instruirea angajaților.	Software de management.	Până la 50000	Bugetul local, Organizații donatoare externe, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, GAL, Întreprinderi IT
Obiectiv operațional 3.1: Sprijinirea antreprenoriatului local și a agriculturii „eco” prin soluții integrate					
Angajarea și instruirea unui consultant specializat	2025-2028	Consultant specializat în sprijinirea antreprenorilor.	Spațiu de lucru echipat. Acces la baze de date economice și programe de suport antreprenorial.	50000	Organizații donatoare externe, ONDRL, Programul ”Satul European”, ODA, GAL, AIPA, Consiliul raional, Bugetul local

Extinderea rețelei de irigare în sectoarele cadastrale 3818107 și 3818108	2025-2028	Ingineri hidrotehnici. Muncitori pentru instalarea rețelelor.	Conducte, pompe de apă, sisteme de control al irigației.	4000000	Organizații donatoare externe, ONDRL, GAL, AIPA, Bugetul local
Organizarea parteneriatelor public-private pentru proiecte pilot	2025-2029	Specialiști în agricultură ecologică. Parteneri privați și experți în tehnologie.	Plivitor cu laser și alte echipamente de testare.	2000000	Organizații donatoare externe, ODA, GAL, AIPA, Investiții private
Facilitarea deschiderii serviciului veterinar local	2025-2028	Medic veterinar calificat.	Spațiu pentru cabinet veterinar, echipamente medicale, medicamente.	500000	Organizații donatoare externe, ODA, GAL, AIPA, Investiții private, Bugetul local
Obiectiv operațional 3.2: Implementarea de stimulente pentru agenții economici locali					
Elaborarea și aprobarea regulilor de scutire fiscală	2025-2027	Jurist, economiști, consilieri locali.	Sisteme IT pentru gestionarea fiscală.	-	Consiliul local
Crearea unui program local de subvenții în colaborare cu GAL	2025-2029	Coordonatori de proiect, economiști.	Platformă digitală pentru aplicații de subvenții.	500000	Consiliul local, Consiliul raional, ODA, IARD, Organizații donatoare externe
Aprecierea anuală a contribuabililor și antreprenorilor	Anual	Organizatori de evenimente.	Diplome, trofee, materiale de promovare.	Până la 50000	Primăria, Consiliul raional, ODA, IARD, GAL, Organizații donatoare externe
Obiectiv operațional 3.3: Valorificarea poziției comunei și a brandului regional					
Valorificarea terenurilor neutilizate	2025-2028	Urbaniști, agenți imobiliari.	Documentație cadastrală și planuri urbanistice.	50000	Primăria, Consiliul raional, IARD
Adoptarea brandului „Inima Nistrului”	2025-2027	Designeri și marketeri.	Platforme de promovare, materiale publicitare.	50000	GAL, Primăria, Consiliul raional, IARD, ODA, AIPA, Investiții private
Obiectiv operațional 3.4: Favorizarea utilizării incubatorului de afaceri					
Dublarea fondului revolving pentru afaceri	2025-2028	Economist pentru gestionarea fondului.	Sistem de management financiar pentru monitorizarea fondurilor.	500000	Consiliul local, Consiliul raional, ODA, IARD, Organizații donatoare externe
Elaborarea regulilor de stimulare fiscală pentru rezidenții IARD	2025-2028	Consultanți în fiscalitate și politici publice.	Bază de date digitală pentru aplicarea stimulentei.	-	Consiliul local, Consiliul raional, ODA, IARD, Organizații donatoare externe

Obiectiv operațional 4.1: Dezvoltarea educației orientate spre piața muncii și tehnologii emergente					
Deschiderea unei clase de arte digitale		Profesori specializați în design digital.	Calculatoare, table grafice, software specializat.		Organizații donatoare
Activități extracurriculare săptămânale în IT	Anual	Traineri IT.	Săli echipate cu calculatoare, acces la internet.	Până la 50000	Organizații donatoare, Bugetul local, Liceul teoretic "Ion Creangă"
Dotarea liceului cu echipamente moderne	2025-2028	Consultanți pentru achiziții.	Echipe hardware și software.	300000	Organizații donatoare, Bugetul local, Bugetul raional, Liceul teoretic "Ion Creangă", Ministerul Educației și Cercetării, ONDRL
Obiectiv operațional 4.2: Crearea unui mediu comunitar prietenos pentru familii					
Extinderea și modernizarea terenurilor de joacă la grădinițe	2025-2028	Arhitecți peisagiști, muncitori.	Materiale pentru structuri de joacă, echipamente sigure.	800000	Organizații donatoare, Bugetul local, Programul Satul European, ONDRL, FNDR
Organizarea excursiilor pentru copii	Anual	Coordonatori de activități, ghizi turistici.	Transport, logistică, materiale informative.	Până la 100000	Bugetul local, Bugetul raional, Liceul teoretic "Ion Creangă"
Asigurarea unui program alimentar calitativ în grădinițe	Anual	Nutriționiști, bucătari calificați	Bucătării dotate cu echipamente moderne, materii prime de calitate.	150000 Adițional la sursele planificate	Bugetul local, Donații private
Obiectiv operațional 5.1: Reparația și extinderea drumurilor locale cu suprafață rigidă					
Finalizarea asfaltării străzii Coșnița conform proiectului inițiat în 2018	2025-2028	Ingineri constructori. Muncitori calificați în asfaltare.	Utilaje de asfaltare, camioane pentru transportul materialelor, stație mobilă de asfalt.	7000000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA
Extinderea adițională a drumurilor cu suprafață rigidă cu cel puțin 2 km	2025-2029	Topografi, proiectanți de drumuri, muncitori calificați.	Finisoare de asfalt, cilindri compactori, excavatoare, materiale de construcție.	10000000	Bugetul local, Bugetul raional, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA

Realizarea lucrărilor de întreținere periodică a drumurilor noi construite	Anual	Echipe de întreținere rutieră.	Mașini pentru plombarea gropilor, echipamente pentru curățarea suprafețelor.	200000	Bugetul local, Bugetul raional
Monitorizarea constantă a calității lucrărilor de reparație	Anual	Inspectori tehnici, responsabili cu monitorizarea calității.	Dispozitive de testare a compactării și rezistenței asfaltului.	Până la 100000	Bugetul local, Bugetul raional
Obiectiv operațional 5.2: Modernizarea serviciilor de salubritate și întreținere a spațiilor verzi					
Achiziționarea și dotarea întreprinderii municipale cu echipamente	2025-2029	Operatorii utilajelor achiziționate.	Autospeciale de colectare a deșeurilor, mini-buldoexcavator, autoturn, echipamente pentru măturare și deszăpezire.	80000000	Bugetul local, Bugetul raional, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, GAL, Fondul Ecologic, FNDR
Organizarea procesului de salubritate a zonei estivale a râului Nistru	2025-2028	Echipe pentru colectarea manuală a deșeurilor.	Containere de colectare, vehicule pentru transportul deșeurilor.	150000	Bugetul local, Bugetul raional, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, GAL, Fondul Ecologic, FNDR
Obiectiv operațional 5.3: Extinderea perioadei de funcționare a sistemului de iluminat public					
Adoptarea tehnologiilor de stocare a energiei electrice pentru 12 NLC-uri	2025-2028	Electricieni, ingineri energeticieni.	Baterii solare, echipamente de stocare, sisteme de control.	1000000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, GAL, Fondul Ecologic, FNDR, PART
Obiectiv operațional 5.4: Captarea și evacuarea apelor pluviale					
Implementarea proiectului tehnic privind canalizarea pluvială	2025-2029	Ingineri hidrotehnici, muncitori pentru săpături și instalare.	Conducte, grătare pentru captarea apelor, utilaje pentru săpături.	50000000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR
Sensibilizarea populației privind gestionarea apelor pluviale	2028-2029	Comunicatori publici, formatori.	Materiale educaționale, platforme de comunicare.	Până la 50000	Bugetul local

Obiectiv operațional 5.5: Modernizarea serviciului public de alimentare cu apă potabilă					
Introducerea unui sistem SCADA pentru monitorizarea resurselor de apă	2025-2029	Specialiști IT, ingineri de rețea.	Servere, software SCADA, senzori.	400000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR
Achiziționarea și instalarea apometrelor inteligente	2025-2029	Echipe de instalare.	Apometre inteligente, dispozitive de monitorizare de la distanță.	2000000	Bugetul ÎM SCL Coșnița, Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR
Modernizarea căminelor de vizitare	2025-2029	Muncitori specializați.	Materiale de construcție, unelte de reparație.	2000000	Bugetul ÎM SCL Coșnița, Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR
Dotarea cu echipament pentru identificarea scurgerilor	2025-2029	Operatorii echipamentelor.	Sisteme de detecție acustică, camere termice.	600000	Bugetul ÎM SCL Coșnița, Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR
Obiectiv operațional 6.1: Modernizarea serviciului public de canalizare					
Construcția unei stații de epurare noi	2025-2027	Ingineri proiectanți, muncitori constructori.	Echipe de epurare, pompe, materiale de construcție.	17000000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR
Extinderea treptată a rețelei de canalizare	2025-2029	Echipe de instalare.	Conducte, utilaje de săpături.	5000000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR
Obiectiv operațional 6.2: Gestionarea deșeurilor speciale					
Amenajarea unei platforme pentru deșeurile speciale	2025-2028	Proiectanți, muncitori pentru construcție.	Materiale rezistente la deșeurile chimice, containere speciale.	4000000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA,

					Fondul Ecologic, FNDR, Parteneriate P-P
Dotarea cu autospecială pentru transportarea deșeurilor	2025-2028	Operatorii autospecialei.	Autospecială adecvată.	2000000	Bugetul local, Organizații donatoare, Programul "Satul European", ONDRL, AIPA, Fondul Ecologic, FNDR,
Obiectiv operațional 6.3: Prevenirea inundațiilor					
Consolidarea digului de protecție al râului Nistru	2025-2029	Ingineri hidrotehnici, muncitori.	Materiale de consolidare (piatră, beton), utilaje grele.	2000000	Agenția Apele Moldovei, Fondul Ecologic
Dezvoltarea unui sistem de avertizare rapidă	2025-2029	IT-iști, specialiști în mediu.	Sisteme de alarmare, senzori hidrometrici.	200000	Agenția Apele Moldovei, Fondul Ecologic
Obiectiv operațional 6.4: Protecția patrimoniului natural local					
Reabilitarea dendrologică	2025-2026	Peisagiști, muncitori pentru plantări.	Arbori, unelte pentru grădinărit.	200000	Bugetul local, donații individuale, Fondul Ecologic, Organizații de mediu, AIPA, Ocolul silvic
Plantarea fâșiilor de protecție	Anual	Voluntari, muncitori.	Material săditor, echipamente de plantare.	Până la 100000	Bugetul local, donații individuale, Fondul Ecologic, Organizații de mediu, AIPA, Ocolul silvic
Amenajarea parcurilor și terenurilor de recreere	2025-2028	Proiectanți, echipe de construcție.	Mobilier urban, echipamente de joacă.	800000	Organizații donatoare, Bugetul local, Programul Satul European, ONDRL, FNDR
Obiectiv operațional 7.1: Dezvoltarea sistemelor fotovoltaice					
Crearea a cel puțin unei comunități energetice	2025-2028	Ingineri și proiectanți specializați în energie regenerabilă Economisti pentru determinarea fezabilității investițiilor Juriști pentru aplicarea cadrului legal operațional	Sistem de energie regenerabilă (fotovoltaic, eolian etc.) Rețea electrică interconectată pentru membrii comunității energetice cu suficientă capacitate	3000000	Solidarity Fund PL, Alte organizații donatoare externe, Bugetul local, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PART

Crearea sistemelor fotovoltaice de generare a energiei electrice cu capacitatea minimă de 190 kW și înregistrarea în calitate de prosumator.	2025-2026	Ingineri specializați în energie regenerabilă (3 persoane). Tehnicienii pentru montaj și instalare (6 persoane). Consultanți juridici și administrativi pentru înregistrarea ca prosumator (2 persoane).	Panouri fotovoltaice cu capacitate totală de 190 kW. Invertoare și echipamente conexe. Structuri de montaj. Vehicule pentru transportul echipamentelor. Scule și utilaje pentru instalare.	3000000	Solidarity Fund PL, Alte organizații donatoare externe, Bugetul local, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PARȚ
Organizarea de instruire pentru personalul tehnic responsabil cu întreținerea și operarea echipamentelor.	2025-2026	Instruitori certificați în operarea sistemelor fotovoltaice (2 persoane). Personal tehnic participant (minim 10 persoane).	Săli dotate cu echipamente de prezentare (proiectoare, calculatoare). Manuale și materiale de instruire. Sisteme fotovoltaice pentru demonstrații practice.	-	Primăria, Compania contractată pentru construcția instalației
Obiectiv operațional 7.2: Optimizarea consumului de energie de serviciile publice					
Implementarea proiectului tehnic existent de eficientizare energetică pentru Grădinița nr. 1 din s. Coșnița.	2025-2028	Proiectanți și ingineri (2 persoane). Constructorii și instalatorii (5 persoane). Manager de proiect (1 persoană).	Materiale pentru izolarea termică. Echipamente pentru modernizarea sistemului de încălzire și iluminare. Scule și utilaje pentru execuție.	5000000	Organizații donatoare externe, Bugetul local, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PARȚ
Efectuarea auditului energetic pentru clădirile publice neeficientizate energetic.	2025-2028	Experți în audit energetic (2 persoane). Personal administrativ pentru suport (1 persoană).	Echipamente de măsurare a consumului energetic. Software pentru analiza datelor.	300000	Organizații donatoare, Bugetul local, ONDRL, FNDR
Înlocuirea echipamentelor vechi cu aparatură de clasă energetică superioară.	2025-2029	Tehnicienii specializați în echipamente electrice (4 persoane).	Electrocasnice și echipamente A+, A++. Unelte pentru instalare și configurare.	400000	Organizații donatoare, Bugetul local, ONDRL, GAL

Implementarea iluminatului stradal inteligent.	2025-2028	Specialiști în sisteme inteligente de iluminat (4 persoane). Tehnicienii pentru instalare și întreținere (6 persoane).	Lămpi LED cu senzori de mișcare. Sistem de control automatizat. Vehicule și echipamente pentru montaj.	1000000	Organizații donatoare externe, Bugetul local, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PART
Obiectiv operațional 7.3: Instalarea de generatoare electrice					
Proiectarea și instalarea generatoarelor electrice.	2025-2027	Ingineri specializați în proiectare electrică (2 persoane). Tehnicienii pentru instalare și întreținere (4 persoane).	Generatoare electrice. Cablu și accesorii pentru conexiuni. Unelte pentru montaj.	1200000	Organizații donatoare externe, Bugetul local, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PART
Instruirea personalului pentru operarea și întreținerea generatoarelor.	2025-2027	Formatori specializați (2 persoane). Personal destinat operării echipamentelor (6 persoane).	Manuale și ghiduri de utilizare. Generatoare utilizate pentru instruire.	20000	Bugetul local
Obiectiv operațional 8.1: Modernizarea postului de pompieri regional					
Achiziționarea de echipamente moderne, inclusiv autospeciale.	2025-2027	Experți pentru specificarea tehnică a echipamentelor (2 persoane). Personal de mentenanță (3 persoane).	Autospeciale pentru stingerea incendiilor. Echipamente de protecție personală. Unelte specifice intervențiilor.	3000000	Ministerul Afacerilor Interne, Organizații donatoare externe, Bugetul local, Bugetul raional, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PART
Reabilitarea sediului postului de pompieri.	2025-2028	Constructorii și instalatorii (6 persoane). Arhitect și inginer proiectant (2 persoane).	Materiale de construcție. Utilaje pentru lucrările de renovare.	1000000	Ministerul Afacerilor Interne, Organizații donatoare externe, Bugetul local, Bugetul raional, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PART
Obiectiv operațional 8.2: Adoptarea tehnologiilor moderne pentru securitatea comunitară					
Instalarea unui sistem de supraveghere video.	2025-2028	Specialiști IT (3 persoane). Tehnicienii pentru montaj (4 persoane).	Camere de supraveghere. Echipamente de stocare și procesare video. Vehicule pentru transport și instalare.	700000	Bugetul local, Ministerul Afacerilor Interne, Organizații donatoare externe, Bugetul raional, Programul Satul European, ONDRL, FNDR, PART
Crearea unui centru de monitorizare.	2025-2028	Personal IT și operatori de sistem (4 persoane).	Calculatoare, monitoare și servere.	100000	Bugetul local, Ministerul Afacerilor Interne, Organizații donatoare externe, Bugetul

			Software pentru gestionarea sistemului de monitorizare.		raional, European, PART	Programul ONDRL,	Satul FNDR,
--	--	--	---	--	-------------------------	------------------	-------------

Abrevieri utilizate:

AIPA - Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură

AOCP - Asociația Obștească "Asociația Originarilor din Coșnița și Pohrebea"

FNDR - Fondul Național de Dezvoltare Regională

GAL - Grupul de Acțiune Locală "Inima Nistrului"

IARD - Incubatorul de Afaceri din Raionul Dubăsari

ODA - Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului

ONDRL - Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală

PART - Programul Activităților de Reintegrare a Țării

V. MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI

Implementarea eficientă a Strategiei „Coșnița – Comunitate Inteligentă 2025–2029” necesită o structură clar definită de gestionare, cu roluri și responsabilități bine stabilite. Astfel, este instituit un **Grup de Management Strategic (GMS)** care va coordona întregul proces de implementare, monitorizare și actualizare a strategiei.

Componența Grupului de Management Strategic:

1. **Primarul comunei Coșnița** – președintele grupului, asigură promovarea strategică a inițiativelor;
2. **Secretarul Consiliului local** – responsabil de alinierea implementării la cadrul legal și decizional;
3. **Responsabil pentru atragerea investițiilor și dezvoltare economică** – din cadrul Primăriei;
4. **Responsabili sectoriali** – delegați din Grupului de inițiativă locală sau la necesitate din cadrul serviciilor specializate ale autorităților publice locale de nivelul I și II.

Responsabilitățile principale ale GMS:

- ✓ Planificarea anuală a activităților în baza obiectivelor strategice;
- ✓ Prioritizarea proiectelor și integrarea acestora în bugetul local;
- ✓ Identificarea și mobilizarea resurselor (financiare, umane, externe);
- ✓ Stabilirea parteneriatelor cu GAL „Inima Nistrului”, ONG-uri și mediul privat;
- ✓ Elaborarea rapoartelor de progres și prezentarea acestora în ședințele publice;
- ✓ Revizuirea periodică a strategiei, în funcție de contextul social-economic;
- ✓ Organizarea întâlnirilor de coordonare și informare cu cetățenii (cel puțin trimestrial).

Support operațional:

Primăria va desemna un **secretariat tehnic** care va sprijini activitatea GMS prin:

- ✓ colectarea datelor privind indicatorii de progres;
- ✓ redactarea rapoartelor de implementare;
- ✓ menținerea corespondenței și a documentației administrative.

Plan de dezvoltare a capacităților și abilităților pentru Coșnița – Comunitate inteligentă

1. Scopul planului

Planul de dezvoltare a capacităților și abilităților are ca obiectiv sprijinirea comunității din Coșnița în implementarea Strategiei Smart Village, prin capacitatea actorilor locali, dezvoltarea competențelor tehnice și administrative, precum și crearea unei culturi participative.

2. Obiective specifice ale planului

1. Creșterea capacităților instituțiilor locale pentru gestionarea eficientă a proiectelor.
2. Dezvoltarea abilităților tehnice și digitale ale comunității pentru a sprijini digitalizarea serviciilor publice.
3. Promovarea culturii participative prin implicarea activă a cetățenilor în procesele decizionale.
4. Dezvoltarea competențelor pentru gestionarea resurselor naturale și promovarea sustenabilității.
5. Consolidarea abilităților pentru promovarea turismului rural și a patrimoniului cultural.

3. Activități planificate

3.1. Formare și instruire pentru administrația publică locală

- **Tematici:** managementul proiectelor, atragerea fondurilor, utilizarea soluțiilor digitale.
- **Metode:** sesiuni de instruire, vizite de studiu în localități europene care implementează conceptul Smart Village.

- **Rezultate:** capacități sporite de gestionare a proiectelor și atragere de finanțări externe.

3.2. Dezvoltarea competențelor digitale pentru cetățeni

- **Tematici:** utilizarea platformelor online, facturarea digitală, participarea la consultări publice online.
- **Metode:** ateliere practice, cursuri de alfabetizare digitală.
- **Rezultate:** cetățeni mai bine pregătiți pentru a accesa și utiliza servicii publice digitale.

3.3. Instruire în managementul resurselor naturale și reciclare

- **Tematici:** gestionarea deșeurilor, reciclarea, monitorizarea consumului de apă și energie.
- **Metode:** campanii de informare, simulări practice, parteneriate cu organizații ecologice.
- **Rezultate:** o comunitate mai conștientă și responsabilă față de mediu.

3.4. Dezvoltarea competențelor antreprenoriale pentru turism rural

- **Tematici:** marketing turistic, managementul pensiunilor, dezvoltarea de trasee turistice.
- **Metode:** cursuri specializate, mentorat, ghiduri practice.
- **Rezultate:** crearea unei rețele locale de pensiuni și atracții turistice, generarea de venituri suplimentare.

3.5. Consolidarea abilităților culturale și artistice

- **Tematici:** organizarea de evenimente culturale, dezvoltarea colectivelor artistice, promovarea tradițiilor locale.
- **Metode:** ateliere de lucru, schimburi de experiență cu alte comunități.
- **Rezultate:** identitate culturală întărită și atragerea unui număr mai mare de turiști prin evenimente tematice.

Tabelul 9: Calendarul activităților de consolidare a capacităților (2025–2029)

Activitate	2025	2026	2027	2028	2029
Formare pentru administrația publică locală					
- Sesiuni de instruire (proiecte, fonduri, digitalizare)	✓	✓	🔄		🔄
- Vizite de studiu în localități europene Smart Village		✓		✓	
Dezvoltarea competențelor digitale pentru cetățeni					
- Ateliere practice & cursuri de alfabetizare digitală	✓	✓	🔄		🔄
Instruire în managementul resurselor naturale și reciclare					
- Campanii de informare & parteneriate ecologice		✓	🔄	🔄	🔄
Competențe antreprenoriale pentru turism rural					
Cursuri, mentorat, dezvoltare de trasee turistice		✓	✓	🔄	
Abilități culturale și artistice					
- Workshopuri, promovarea tradițiilor, evenimente culturale	✓	✓	🔄	✓	🔄

4. Resurse necesare

- **Umane:** formatori, experți în dezvoltare rurală, specialiști IT, facilitatori comunitari.
- **Tehnice:** săli de instruire, echipamente IT, materiale didactice.
- **Financiare:** estimare bugetară de 500.000 lei pentru implementarea activităților.
- **Sursa de finanțare:** fonduri europene, regionale, locale și internaționale

VI. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

- Evaluări periodice ale progresului în implementarea activităților.
- Sondaje de feedback pentru participanți.
- Raport anual privind impactul planului asupra comunității și progresul realizat în atingerea obiectivelor strategiei.

Tabelul 10: Distribuția responsabilităților privind monitorizarea și evaluarea strategiei

	Monitorizarea Strategiei SMART	Evaluarea Strategiei SMART
Cine asigură desfășurarea M&E?	Echipa de implementare, la inițiativă proprie sau la solicitarea Consiliului local al c. Coșnița	Echipa de implementare, adunarea cetățenilor, Consiliul local al c. Coșnița
Cine evaluează/monitorizează?	Primăria c. Coșnița, Grupul de Inițiativă Locală	După necesitate: experți atrași din afară sau Consiliul local
Informația necesară de analizat	nr. de proiecte atrase conform planului de acțiuni din Strategie; planificarea bugetară anuală;	rezultate și indicatorii de impact; gradul de mulțumire a cetățenilor
Frecvența colectării informațiilor	În permanență	Anual sau după cum stabilește Consiliul local
Frecvența raportărilor	anual	La jumătatea termenului și la finalizarea termenului de planificare
Cine aprobă raportul de M&E?	Consiliul local și Grupul de Inițiativă Locală (extins)	Consiliul local, finanțatorii
Ce propuneri poate conține raportul	Soluții pentru eventuale impedimente în implementare, creșterea nivelului de implicare comunitară, diversificarea proiectelor etc.	Îmbunătățirea unor practici concrete utilizate în procesul de implementare a strategiei etc.

Tabelul 11: Lista membrilor Grupului de Inițiativă Locală (GIL)

N/o	Nume prenume	Denumirea organizației/instituției	Sectorul	Activitatea profesională
1	Alexandru Grigoraș	Primăria comunei Coșnița	Public	Primar
2	Alexei Gafeli	Primăria comunei Coșnița	Public	Viceprimar
3	Gheorghe Petică	Primăria comunei Coșnița	Public	Secretarul Consiliului local
4	Elena Tanasev	Biblioteca Nr. 1 din Coșnița	Public	Bibliotecar
5	Nicoleta Darmancev	Asociația Originarilor din Coșnița și Pohrebea	Civic	Administrator
6	Olga Vascan	Liceul teoretic Ion Creangă	Public	Director
7	Viorica Verlan	GAL Inima Nistrului	Civic	Administrator
8	Galina Sandul	Incubatorul de Afaceri din raionul Dubăsari	Business	Administrator
9	Emilian Postica	Centrul de tineret Dubăsari	Public	Specialist în domeniul tineret
10	Irina Nacul	Centrul de tineret Dubăsari	Public	Specialist în domeniul tineret
11	Elena Vascan	Serviciul Asistență socială	Public	Asistent social
12	Silvia Goro	Serviciul Asistență socială	Public	Asistent social
13	Andrei Dicusar	SRL Wecansys, consilier local	Business	Administrator
14	Galina Șcurenco	ÎI "Catea Șcurenco", consilier local	Business	Administrator
15	Alexandru Stasev	Asociația utilizatorilor de Apă pentru Irigare Coșnița, consilier local	Business	Director executiv
16	Mariana Abaturov	Asociația utilizatorilor de Apă pentru Irigare Coșnița, consilier local	Business	Contabil
17	Sergiu Malai	ÎM Servicii Comunal Locative Coșnița	Public	Administrator